

ŠUMARSKI LIST.

GLASILO
HRV.-SLAV. ŠUMARSKOG DRUŠTVA
ZAGREB.

TEČAJ XLIII.

1919.

BROJ 7. i 8.

UREĐUJE

PROF. DR. ANDRIJA PETRAČIĆ.

Preplata za nečlanove K 24. Društveni članovi dobijaju list besplatno. Članarina iznosi za utežljitelja K 200. Za članove podupirajuće K 20. Za redovite članove I. razred K 10 i K 2 pristupnine, za lugarsko osoblje K 2 i K 1 pristupnine i za „Šumarski list“ K 4 u ime preplate. „Lugarski vijesnik“ dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj „Šum. lista“ K 2. Članarinu i preplatu na list prima predsjedništvo društva, šumarski odsjek, a sastavke uredništvo lista, šumarska akademija.

Oglaši se uvršćuju prema pogodbi.

Društvena naklada.

Broj 10.286 — 19 9.

Oglas

o izvozu drvene gradje, drva i ostalih produkata drveta u inostranstvo.

Gospodin Ministar Trgovine i Industrije odobrio je svojim rješenjem od 20. kolovoza s. br. 750 godine 1919. predlog Šumsko-industrijske centrale, da se u Zagrebu pri odeljku ministarstva trgovine i industrije postroji odbor, koji će pregledati sve molbe na teritoriju Hrvatske i Slavonije, koje se podnose za izvoz gradje, drva i ostalih proizvoda od drveta u inostranstvo.

Uslijed toga se imaju sve molbe za izvoz drvene gradje, drva i ostalih produkata drveta u buduće podnašati odeljku ministarstva trgovine i industrije u Zagrebu.

Svakoj molbi mora biti pridonešena potvrda od strane trgočko-obrtne komore, da se dočnik doista bavi trgovinom drva i potvrda od nadležne šumarije odnosno kotarske oblasti ili gradskog poglavarstva, da ove količine, za koje traže izvoznu dozvolu, i na zaista spremne na svome stovarištu.

U molbi ima biti točno naznačena vrsta gradje po izradbi i vrsti drveta, utovarne postaje, preko koje će se izvesti i zemlja, u koju će se izvoziti.

Svaka molba kao i prilozi moraju biti propisno biljegovani.

Odeljak ministarstva trgovine i industrije u Zagrebu primat će sve molbe za izvoz i iznositi će ih povremeno na rješenje odboru, pa će tako riješene molbe zatim sprovoditi Šumsko-industrijskoj centrali u Beogradu na daljnji postupak.

Izkaznice će izdavati Šumsko-industrijska centrala u Beogradu preko odeljka ministarstva trgovine i industrije u Zagrebu, koji će prije nego što izda Izkaznicu, osjegurati $\frac{1}{3}$ valute za deviznu centralu i ubrati izvoznu taksu.

Potanji se uslovi o izvozu drvene gradje, drva i ostalih produkata drveta mogu uvidjeti kod odeljka ministarstva trgovine i industrije u Zagrebu.

U Zagrebu, dne 26 kolovoza 1919.

Ministarstvo trgovine i industrije,
odeljak u Zagrebu.

ŠUMARSKI LIST

GLASILO HRVATSKO-SLAVONSKOG ŠUMARSKOG DRUŠTVA.

Opažanja o prirodnom izlučivanju stabala u debljinske i vrijednosne razrede u hrastovim, bukovim i borovim sastojinama.

Napisao Dr. Andrija Petračić.

(Konac.)

V. Kako su stabla pojedinih debljinskih razreda razvita obzirom na tehničku vrijednost njihovog debla, sa osobitim obzirom na oblik najjačih stabala.

U njemačkoj šumarskoj literaturi nisam nigdje našao bilješke o točnjim, sistematski provedenim opažanjima u tom smjeru. U novije doba nađemo tek sporadički pojedine izjave pisaca o obliku najjačih stabala, naročito kod pristaša novijih prorednih metoda. Da u starije vrijeme nisu šumarski krugovi vodili računa o obliku stabala kao danas, uzrok je sam cilj ondašnjeg šumskog gospodarenja. Od konca 18. stoljeća, dakle od dobe uvedenja prve proredne metode od G. L. Hartiga, do polovice prijašnjeg stoljeća bio je glavni cilj šumskog gospodarstva proizvodnja što veće drvne mase. Potražba za gorivim drvom bila je u to vrijeme veća nego potražba za građevnim drvom, zato je uzgoj gorivog drva bio rentabilniji od uzgoja lijesa. Bukva je bila u to doba najvrednija vrst drva, a sve druge vrsti, koje su davale dobru građu, ali slabo ogrijevno drvo, kao što su to četinjače, bile su na račun bukve iz šume istiskivane. Posve je naravno, da se kod ove vrsti šumskog gospodarenja nije nikakav obzir uzimao na oblik debla, nego na proizvodnju što veće drvne gromade. Zato je i kod proreda vladalo pravilo „odstranjenjem potištenih stabala podupirati razvoj najjačih stabala“ bez obzira na njihov oblik, i bez razmišljanja, dali ovakav način prorede pomaže i samom ovom cilju. U novije doba, kada se gorivom drvu pojavio jaki konkurent, jeftiniji kameni

ugljen, i kada je za građevnim drvom uslijed neprestanog razvoja tehnike nastala sve veća potražba, a s ovom rasle i cijene, koje su danas mnogo veće nego cijene gorivom drvu, nije više svrha šumskom gospodarstvu proizvadati gorivo drvo, nego mu je cilj proizvodnja što više vrednijeg građevnog drva, dakle uzgoj što ljepših stabala.

Šablonski provadanim proredama ne polučimo ovaj cilj. Proizvodnja što više i što vrijednijeg građevnog drva poluči se individualiziranjem proreda za svaku pojedinu sastojinu, dapače i za svako pojedino stablo.

Da u našim šumama uzgojimo što više građevnog drva, moramo već kod prve prorede sva stabla sa lošim oblikom debla iz sastojine odstraniti, naročito ako ta stabla ljepšim stablima u njihovom razvoju smetaju, svejedno, dali ona pripadaju slabijem, jačem ili najjačem razredu. Na ovom temeljnog principu osnivaju se mnoge novije proredne metode kao: slobodna proreda od Hecka, metoda od Hauga, danska metoda, franceska eclaircie par le haut, metoda H. Mayra, a dijelom i metoda od Borggreve-a i t. d.

Dr. Heck naglasuje potrebu intenzivne njega onih stabala, koja će predvidno dati najbolju građu, a nada se to polučiti proredom također i u najjačem razredu stabala, a po tom se njegova proreda razlikuje od Kraftove. On navaja, da je na njegovim pokusnim plohama u 6/7 slučajeva promjer b (β) stabala (vidi stranu 162 dvobroja 5/6) jači nego onaj a (α) stabala, a promjer c (γ) stabala da je jači nego promjer b (β) stabala*, dakle da jače razvita stabla u 6/7 slučajeva imaju lošiji oblik nego tanja stabla, zato moraju biti kod proeda odstranjena. I još jednu manu za najjače razvita stabla navaja on u svojem članku „O bolesti raka na jelovim stablima“**, naime, da su prema točnim opažanjima na 42 plohe u Württembergu i Hohenzollernu jača jelova stabla bila više zaražena rak ranama nego tanja stabla. Ovdje moramo upozoriti, da se bolest raka i kod ostalih vrsti drveća, n. pr. kod bukve i jasena više javlja na jakim stablima, nego na slabima. U dobro njegovanim jelovim sastojinama ne bi se smjelo naći od raka bolesnih stabala, jer

* Dr. Heck: Freie Durchforstung 1904. str. 26.

** Mündener Forstliche Hefte 1898., str. 115.

se takova stabla moraju već kod čišćenja mlade sastojine odstraniti, dok se kod ostalih vrsti drveća borimo proti širenju bolesti raka odstranjnjem bolesnih stabala prigodom proreda. U jednoj mlađoj bukovoj sastojini u Grafrathu bila su također najjača, nadvladala stabla, ponajviše od nečrije ditissime inficirana. Našao sam, da je od 50 vladajućih stabala 20 stabala od raka napadnuto. No taj pojav je lahko rastumačiti. Ovaj parazit ulazi kroz ozlede kore u drveće, a ozlede na kori nastaju ponajčešće od tuče, kojoj su jače razvita stabla više izložena nego slabija stabla.

Prema mnjenju dra Hauga moraju se kod prvih proreda odstraniti sva ona stabla, koja smetaju u razvoju krošnjama najljepših stabala, svejedno, dali ta stabla pripadaju glavnoj ili nuzgrednoj sastojini. Od glavne sastojine odstranjuju se ponajviše stabla Kraftovog 1. razreda, manje 2., a još manje 3. razreda.*

Kao dr. Heck i dr. Haug, tako drže i drugi pisci, da stabala lošeg oblika ima ne samo među slabije razvitim, nego i među jako razvitim stablima. Dr. Borggreve** ide još nešto dalje i tvrdi, da vladajuća (nadvladala) stabla daju u pravilu manje vrijednu građu „jer su ta stabla više i jače granata, a uslijed toga odbacuju kašnje i nepotpuno donji dio grana, ta stabla imaju možda dvaputa tako debela debla, koja ali nisu puna, nego su više šiljasta, čunjasta, a na koncu, kod onih vrsti koja na to više nagnju — su jača stabla grbavija, više su rašljasta i t. d.“ Radi toga on kod svoje preborne prorede (Plenterdurchforstung) siječe počam od 60. godine sastojine upravo najjača, dominirajuća stabla. Među uzrocima, da se Borggreveova preborna proreda nije u praksi više raširila, je njegova tvrdnja, da su kod svih vrsti drveća i u svim sastojinama najjača stabla ujedno i najlošija. Zapravo se ta Borggreveova tvrdnja odnosi više na one sastojine, koje u mlađoj svojoj dobi nisu bile pravilno proređivane, t. j. kod kojih su se u mладости proredom vadila samo posušena ili skoro obamrla stabla.

Da dobijemo pregled o obliku stabala raznih debljin-skih razreda, razdijelio sam kod svojih pokusa sva stabla u hrastovim i bukovim sastojinama u 3 debljinska razreda,

* Alg. Forst und Jagdzeitung 1894, str. 90.

** Borggreve: Die Holzzucht, drugo izd., str. 299.

dodijeliv svakom razredu, već prema izlučenju sastojine, po 2—5 debljinskih skalina od 1 cm razlike u debljini prsnog promjera. U prvi debljinski razred spadaju nadvladala (predominirajuća), u drugi vladajuća (dominirajuća), a u treći suvaledajuća (mitherrsch. St.) stabla. Za borove sastojine naglasili smo već napred, da je u njima broj debljinskih skalina veći nego kod hrastovih i bukovih sastojina, zato sam drugi debljinski razred podijelio u dva podrazreda, tako da sam svakom razredu odnosno podrazredu dodijelio 4—5 debljinskih skalina po 1 cm razlike u debljini prsnog promjera. Za stabla svakog debljinskog razreda izračunao sam u procenama, koliko od njih ide u I., II., III. ili IV. razred valjanosti za tehničku uporabu, jer samo na temelju takovog računa možemo prosuditi, dali stabla ovog ili onog debljinskog razreda imaju bolji i ljepši oblik.

Iz skrižaljka, koje ovdje donašamo, vidi se za svaku pojedinu pokusnu plohu kako su stabla pojedinih debljinskih razreda po obliku razvita. Pri kraju svake skrižaljke naveo sam brojeve, koji nam prikazuju oblik stabala triju debljinskih razreda u neproređenim sastojinama u starosti od ca 20—40 godina.

A) Oblik (tehnička vrijednost) stabala debljinskih razreda u sastojinama hrasta lužnjaka.

a) u Hrvatskoj.

Oznaka i starost pokusne plohe	Debljinski razred	Vrijednosni razred				Broj deblj. skalina po 1 cm kod pojedinih deblj. razreda	Broj stabala glavne sastojine na 1 ha
		I	II	III	IV		
		Broj stabala u postotcima					
A 14	1	—	25, ₀₀	25, ₀₀	50, ₀₀	3	400
	2	15, ₀₀	10, ₀₀	47, ₀₀	8, ₀₀	3	4000
	3	4, ₁₀	18, ₂₀	56, ₈₀	4, ₅₀	2	4400
B 19	1	—	40, ₀₀	39, ₄₀	19, ₇₀	3	66
	2	7, ₄₀	37, ₄₀	35, ₀₀	19, ₄₀	4	892
	3	6, ₄₀	18, ₆₀	55, ₈₀	19, ₂₀	3	2077
C 22	1	22, ₀₀	44, ₇₀	22, ₀₀	11, ₃₀	3	150
	2	22, ₅₀	43, ₆₀	30, ₇₀	3, ₂₀	3	1033
	3	13, ₅₀	35, ₈₀	38, ₈₀	11, ₉₀	3	2232
D 25	1	37, ₀₀	25, ₀₀	25, ₀₀	12, ₅₀	4	200
	2	27, ₅₀	37, ₅₀	35, ₀₀	—	4	1000
	3	9, ₁₀	41, ₆₀	40, ₂₀	9, ₁₀	3	1925

Oznaka i starost po- kusne plohe	Debljinski razred	Vrijednosni razred				Broj deblj. ska- lini po 1 cm kod pojedinih deblj. razreda	Broj stabala glavne sastojine na 1 ha
		I	II	III	IV		
		Broj stabala u postotcima					
E 25	1	13, ₈₀	36, ₃₉	46, ₀₀	4, ₄₀	3	135
	2	18, ₅₀	46, ₉₀	30, ₆₀	4, ₀₀	4	1081
	3	7, ₇₀	22, ₄₉	52, ₇₀	17, ₂₀	4	1553
F 27	1	40, ₈₀	20, ₄₀	38, ₈₀	—	4	103
	2	11, ₄₀	45, ₄₀	41, ₀₀	2, ₂₀	4	915
	3	4, ₅₀	23, ₈₀	54, ₈₀	17, ₇₀	4	2810
G 32	1	14, ₅₀	14, ₅₀	71, ₀₀	—	3	117
	2	10, ₄₀	31, ₈₀	47, ₉₀	10, ₄₀	3	798
	3	4, ₇₀	23, ₈₀	42, ₉₀	28, ₆₀	2	699
H 33	1	21, ₄₀	34, ₉₀	44, ₆₀	—	4	56
	2	23, ₅₀	33, ₉₀	35, ₀₀	6, ₅₀	5	511
	3	4, ₄₀	27, ₄₀	54, ₆₀	13, ₆₀	5	1194
I 38	1	26, ₆₀	36, ₇₀	36, ₇₀	—	5	90
	2	19, ₅₀	50, ₈₀	29, ₇₀	—	6	425
	3	9, ₈₀	42, ₄₀	39, ₉₀	8, ₈₀	5	766
Popri- jeko	1	25, ₁₀	30, ₂₀	40, ₆₀	4, ₁₀		
	2	19, ₉₀	41, ₅₀	35, ₇₀	3, ₈₀		
	3	7, ₇₀	30, ₉₀	46, ₁₀	15, ₃₀		

b) u Grafrathu.

K	1	—	25, ₀₀	50, ₀₀	25, ₀₀	3	100
	2	1, ₇₀	37, ₉₀	31, ₀₀	29, ₄₀	3	1450
	3	—	23, ₄₀	46, ₉₀	29, ₇₀	2	2025
L	1	—	25, ₀₀	50, ₀₀	25, ₀₀	3	128
	2	—	57, ₁₀	42, ₉₀	—	4	448
	3	3, ₆₀	32, ₁₀	39, ₉₀	25, ₀₀	4	896

B) Sastojine hrasta kitnjaka.

A 25	1	10, ₀₀	30, ₀₀	50, ₀₀	10, ₀₀	3	140
	2	14, ₈₀	48, ₈₀	34, ₉₀	2, ₄₀	4	1137
	3	12, ₉₀	37, ₉₀	37, ₄₀	13, ₆₀	4	2665
B 26	1	—	16, ₄₀	67, ₂₀	16, ₄₀	4	128
	2	8, ₇₀	30, ₁₀	55, ₃₀	5, ₉₀	4	1137
	3	4, ₄₀	35, ₈₀	46, ₁₀	13, ₇₀	3	1662
C 30	1	40, ₂₀	30, ₄₀	29, ₄₀	—	5	102
	2	41, ₁₀	39, ₄₀	17, ₈₀	1, ₇₀	5	576
	3	29, ₉₀	44, ₉₀	22, ₉₀	2, ₈₀	5	1761
D 36	1	50, ₀₀	37, ₅₀	—	12, ₅₀	4	192
	2	34, ₀₀	46, ₀₀	20, ₀₀	—	6	1205
	3	16, ₉₀	52, ₁₀	26, ₈₀	4, ₂₀	5	1714
E 37	1	15, ₀₀	41, ₄₀	41, ₆₀	—	4	87
	2	43, ₁₀	41, ₉₀	12, ₈₀	1, ₆₀	5	687
	3	27, ₉₀	40, ₆₀	28, ₉₀	3, ₇₀	4	987

Oznaka i starost po- kusne plohe	Debjinski razred	Vrijednosni razred				Broj stabala po 1 cm kod pojedinih deblj. razreda	Broj stabala glavne sastojine na 1 ha
		I	II	III	IV		
		Broj stabala u postotcima					
F	1	31 _{,00}	37 _{,40}	18 _{,70}	12 _{,90}	5	187
38	2	33 _{,20}	41 _{,60}	18 _{,80}	6 _{,80}	6	702
	3	21 _{,20}	41 _{,40}	35 _{,80}	2 _{,10}	5	1162
Popri- jeko	1	24 _{,70}	32 _{,80}	34 _{,60}	8 _{,60}		
	2	29 _{,30}	41 _{,30}	26 _{,30}	3 _{,10}		
	3	18 _{,70}	41 _{,70}	32 _{,80}	6 _{,60}		

C) Bukove sastojine.

A	1	—	25 _{,00}	50 _{,00}	25 _{,00}	4	130
18	2	5 _{,00}	8 _{,80}	70 _{,60}	14 _{,70}	5	1111
	3	6 _{,00}	19 _{,30}	55 _{,40}	19 _{,30}	5	2711
B	1	—	—	40 _{,00}	60 _{,00}	5	165
19	2	2 _{,60}	13 _{,10}	60 _{,40}	23 _{,70}	5	1265
	3	1 _{,20}	30 _{,90}	56 _{,80}	11 _{,10}	4	2699
C	1	—	53 _{,30}	46 _{,70}	—	5	525
25	2	25 _{,00}	38 _{,90}	33 _{,80}	2 _{,80}	5	1260
	3	16 _{,40}	43 _{,60}	34 _{,50}	5 _{,50}	4	1925
D	1	—	33 _{,40}	50,—	16 _{,60}	3	362
25	2	46 _{,40}	23 _{,80}	27 _{,00}	3 _{,80}	5	1575
	3	28 _{,10}	40 _{,40}	28 _{,10}	3 _{,20}	4	1940
E	1	9,—	24 _{,28}	41 _{,45}	25 _{,28}	6	111
25	2	9 _{,20}	40 _{,40}	42 _{,10}	8 _{,80}	5	1117
	3	3 _{,70}	27 _{,90}	60 _{,38}	8 _{,10}	5	2296
F	1	10 _{,20}	30 _{,10}	39 _{,70}	20,—	3	166
30	2	8 _{,30}	24 _{,20}	59 _{,50}	8,—	5	615
	3	12 _{,60}	37 _{,40}	39 _{,10}	60 _{,60}	3	1697
G	1	9 _{,10}	—	54 _{,50}	36 _{,40}	6	44
30	2	14 _{,30}	35 _{,40}	38 _{,00}	11 _{,70}	7	308
	3	16 _{,10}	57 _{,70}	36 _{,10}	9 _{,90}	7	1266
H	1	5 _{,30}	23 _{,40}	71 _{,30}	—	7	94
35	2	6 _{,60}	38,—	47 _{,90}	7 _{,50}	7	497
	3	4 _{,40}	35 _{,40}	45 _{,30}	14 _{,90}	9	893
J	1	—	—	50,—	50,—	3	573
25	2	2 _{,80}	25,—	52 _{,80}	19 _{,40}	3	2069
	3	8 _{,90}	29 _{,20}	25 _{,10}	6 _{,50}	3	5114
K	1	—	—	43,—	57,—	3	200
35	2	—	15 _{,60}	50,—	34 _{,10}	3	914
	3	1 _{,20}	25 _{,60}	48 _{,80}	24 _{,40}	3	2342
Popri- jeko	1	3 _{,42}	18 _{,88}	48 _{,68}	29 _{,07}		
	2	12 _{,10}	26 _{,20}	48 _{,80}	13 _{,40}		
	3	9 _{,80}	32 _{,80}	46,—	11 _{,40}		

D) Borove sastojine.

Oznaka i starost po- kusne plohe	Debijinski razred	Vrijednosni razred				Broj deblij. ska- lina po 1 cm kod pojedinih debj. razreda	Broj stabala glavne sastojine na 1 ha
		I	II	III	IV		
		Broj stabala u postotcima					
A 35	1	28,90	42,20	28,90	—	4	180
	2a	39,30	42,20	14,20	4,30	4	916
	2b	34,10	34,80	25,20	6,60	3	1174
	3	22,40	31,80	37,40	8,80	3	929
B 38	1	28,80	42,80	28,80	—	4	133
	2a	50,10	40,60	6,60	3,30	4	573
	2b	47,00	35,90	15,60	1,50	5	1226
	3	27,90	32,80	34,40	4,90	4	1169
C 45	1	21,40	42,80	35,80	—	4	70
	2a	33,30	31,40	31,40	3,90	4	255
	2b	38,40	40,60	18,90	2,10	5	715
	3	16,50	35,20	34,10	14,20	5	880
D 34	1	8,60	22,70	64,00	4,70	5	128
	2a	20,80	39,30	32,80	7,10	5	336
	2b	25,80	36,70	30,20	7,50	5	632
	3	18,50	20,90	40,10	18,50	6	497
E 35	1	10,60	32,20	50,20	7,00	5	199
	2a	21,20	44,70	25,30	8,80	4	400
	2b	30,00	36,60	29,10	4,30	5	643
	3	13,00	28,90	55,50	2,60	4	270
F 38	1	13,80	28,70	50,00	7,50	4	94
	2a	26,60	29,70	35,30	8,40	4	249
	2b	39,50	40,20	15,10	5,20	5	945
	3	24,80	30,50	38,90	5,80	4	823
G 41	1	—	31,60	63,30	5,10	5	117
	2a	13,10	25,80	47,60	13,70	5	418
	2b	21,80	31,00	35,30	11,90	5	742
	3	14,60	23,80	42,10	19,50	5	506
H 43	1	18,30	31,00	38,00	12,70	5	142
	2a	28,70	32,60	34,60	4,10	5	439
	2b	31,10	39,10	25,20	4,60	5	781
	3	30,30	26,20	30,40	13,10	5	619
J 46	1	22,10	47,10	30,80	—	5	68
	2a	34,50	37,40	21,80	6,30	5	348
	2b	43,50	42,10	12,30	2,10	5	749
	3	32,80	40,70	24,10	2,40	5	680
Popri- jeko	1	16,90	35,70	43,30	4,10		
	2a	29,70	35,90	27,70	6,70		
	2b	34,60	37,40	23,00	5,00		
	3	22,30	30,40	37,40	9,90		
K 33	1	—	30,00	50,00	20,00	4	200
	2a	7,40	22,20	29,70	40,70	4	540
	2b	6,80	12,20	45,40	29,60	4	880
	3	4,40	17,40	39,10	39,10	3	460

Pogledamo li u skrižaljci I. oblik pojedinih debljinskih razreda kod svih pokusnih ploha, vidimo, da u sastojinama hrasta lužnjaka, koje su preko 20 godina stare, dakle koje stoje neposredno pred prvom proredom, pokazuju najjača, t. zv. predominirajuća stabla najveći postotak najljepših stabala. U 2. debljinskom razredu nađemo nešto manje stabala I. r. vrijednosti, ali procentualno više stabala II., a manje stabala III. i IV. r. vrijednosti, tako da možemo kazati, da su stabala 1. i 2. deblij. razreda u glavnom podjednako vrijedna. Stabla 3. deblij. razreda, dakle suvladajuća stabla imaju najlošiji oblik: imaju najmanje stabala I., a najviše stabala III. i IV. vrijednosnog razreda.

U sastojinama hrasta lužnjaka u Grafrathu, koje imaju, kako sam već napred spomenuo, radi stojbine lošiji oblik, su stabla 2. deblij. razreda nešto ljepša nego ona 1. i 3. deblij. razreda.

U sastojinama hrasta kitnjaka u Kelheimu, kako se iz skrižaljke II. vidi, imaju stabla 2. deblij. razreda, popreko uzeto, nešto ljepši oblik nego stabla 1. deblij. razreda (no u mnogim su sastojinama i kod kitnjaka najjača stabla ujedno i najljepša). Stabla 3. deblij. razreda, suvladajuća stabla, imaju i ovdje lošiji oblik nego ona iz 2. i 1. deblij. razreda.

Drukčije je u bukovim sastojinama. Iz skrižaljke III. vidimo, da stabla 2. deblij. razreda imaju najljepši oblik. Stabla 1. i 3. deblij. razreda su lošijeg oblika, a k tomu je broj najtanjih stabala u I. i II. vrijednosnom razredu veći nego broj stabala 1. deblij. razreda.

Iz rezultata ocjene oblika stabala u borovim sastojinama (skrižaljka IV.) vidimo, da stabla 2. debljinskog razreda, dakle dominirajuća stabla, imaju najbolji oblik i to ona podrazreda b (tanja stabla); ova slijede po obliku debla stabla 3. debljinskog razreda. Predominirajuća stabla (deblj. razr. 1.) zaostaju po obliku iza stabala 2. i 3. deblij. razreda.

* * *

Iz ovih naših istraživanja možemo stvoriti zaključak, da su predominirajuća stabla u sastojinama prije prorede kod hrasta lužnjaka, a u mnogim slučajevima i kod hrasta kitnjaka najljepše razvita, a kod bora i bukve naprotiv lošije

razvita nego ostala tanja, naročito ona srednje razvita stabla. Prema tome je od napred spomenutih vrsti drveća tek kod hrasta od naravi opravdana ona metoda prorede, koja već kod prvog vađenja stabala, dakle još u zatvorenim sastojinama, izabire ona stabla, koja će se uzgajati do dobe op-hodnje, te ih se bojom označuje, tako da je budući upravitelj te šume vezan na izbor tih stabala. Za bukove i borove sastojine preporuča se, da se sa izborom stabala, koja će se uzgajati do obhodne dobe, pričeka i da se prve prorede provadaju samo s obzirom na odstranjenje loših stabala najjačeg debljinskog razreda.

Agrarna reforma obzirom na prilike gornje krajine

Pred nekoliko vremena imali smo prilike, da čujemo nekoje detalje projekta zakonske osnove o agrarnoj reformi, koji bi se imao u skoroj budućnosti našem narodnom predstavništvu na pretres i prihvat donjeti.

Opravdanost djelomične podjelje zemlje veleposjeda ne može nitko poreći, no beuzuvjetno samo relativno prema jaktičnoj potrebi i individualnoj mogućnosti racionalne obradbe, a da se time ne smanji minimun potrebe agrarne produkcije za industrijalne svrhe, mjesto što bi se morala intenzivnim gospodarstvom za mnogostruku korist općenitosti povećati.

Na kordunu, gdje služim, nema veleposjeda, te zapravo nemogu da se upuštam u specialnu raspravu glede podjele zemlje u pojedinim krajevima, jer govoriti o relaciji, a nepoznati prilike i odnošaje pojedinih mjesta, znači biti preuzetan, što si ne može bez proučavanja niti najprije stručnjak dozvoliti.

Dozvoliti si ali možemo raspravu o drugim važnim pitanjima, koja sačinjavaju važnu kariku, te su u nerazdruživoj vezi sa agronom reformom. Bez pravednog riješenja istih nema cjeline t. j. reforma biya nepotpuna i krnja,

Ta pitanja jesu bezuvjetno:

1. Revizija segregacije šumskih posjeda.
2. Uređenje zemljišnih zajednica.
3. Kolonizacija.

Ne sumnjamo u dobru volju narodnog predstavničtva, da će prema prvotnoj objavi Njegovog Visočanstva Regenta Aleksandra upravljenu na narod riješiti povoljno ta pitanja, ali ipak obzirom na raznolikost prilika prema pojedinom kraju, a jer ima i takovih, kojima nije poćudno, da se ta pitanja zaista pravedno riješe, smatran dužnošću za odnošaje užeg korduma, a na korist ovog siromašnog naroda iznijeti nekoje misli, koje bi morale biti glavnom direktivom gore navedenih pitanja, ako se želi udovoljiti pravdi.

Za vrijeme bivše austro-magjarske vlade nije bilo moguće niti djelomično izpraviti nepravde. Pokušavalo se mnogo puta, ali redovno svaka molba ostade glas vapijućeg, a obećanjima ni kraja ni konca.

Nadajmo se, da ćemo u našem novom kraljevstvu naići na razumjevanje kod mjerodavnih faktora, pak da će skora budućnost pravedni cilj realizirali.

1. Revizija segregacije.

Ovdje spadaju u prvom redu diobe šumskih posjeda između države i imovnih općina.

Kojim su načinom postale imovne općine i koja je njihova svrha, to je svakome šumaru dobro poznato, no nije ipak široj javnosti poznato, kako to da imamo bogatih i pasivnih imovnih općina, i zašto su ove pasivne.

Otkup šumskih služnosti zakonom od 11./7. 1871. iz državnih šuma otstupom polovice posjeda po vrijednosti, bez obzira, dali će se nova kreirana imovna općina moći financialno trajno uzdržavati, a u prvom redu namirivati potrebe ogrijevnog i građevnog drva za pravoužitnike, jest svakako jedan protupravan i nepravedan čin, koji se mogao provesti samo silovitim načinom u pomanjkanju stručne i juridičke obrane neukog seljaštva.

Kroz stoljeća krvlju i pepelom vlastitih kuća stećeno pravo današnjih krajišnika za obranu civilizacije zapadne Evrope, nije se u nikojem slučaju smjelo prikratiti niti oduzeti, a još manje pomenutim zakonom odrediti, da za

svoju stegnuto pripadnost užitka u naravi u svrhu pokrića troškova za imovnu općinu plati odgovarajuću pristojbu.

Na taj način postoje i danas sa dokazanom pasivnošću slunjska, I. i II. banska, te još konačno ne ustrožena lička imovna općina, akoprem su šumskim pravilnikom zakona od 1860. zajamčene bezplatno u potpunom obsegu poznate Šumske služnosti.

Sada ču u kratko sa nekojim podacima prikazati stanje meni poznate slunjske imovne općine od početka njezinog opstanka do danas.

Prema diobnoj odluki od 16./VII. 1874., odobrenoj nar. c. kr. glavnog vojnog zapovjedništva kao vrhovne zemaljske upravne oblasti od 15./VIII. 1874. br. 2206, dopitano je i. o. (po odbitku, naredbom c. kr. glavnog zapovjed. od 13./X. 1875. br. 11.559 odijeljene žumberačke im. općine) 24.658 rali 1529 č. hv. šume sačinjavajući 82 šumska predjela, razdjelena danas na 30. gosp. jedinica odnosno 45 čuvarska sreza.

Posjedovni i pravni odnošaji bijahu vrlo nesređeni i međe strašno poremećene. Krčenje i paljenje šuma preotelo je takav mah, da su nekoje šume skoro nestale. U nekim predjelima nailazimo na cijele naseobine, dok se nije energetičnim istupom uprave tom zlu stalo na kraj.

Po vrsti drveća bile su to u početku većinom bukove šume sa umetnutim hrastom, a mjestimično i cerom, te neznatnim djelom borovine.

Prema procjenbenom elaboratu iznašala je drvna masa okruglo 600.000 normalnih hvati ili $1,896.000 \text{ m}^3$ u vrijednosti sa zemljištem od 2,035.195 for.

Godine 1881. pronađeno je 6711 selišta uračunavši upravne, školske i crkvene općine, dočim je godine 1912. ustanovljeno 11.449 pravoužitničkih obitelji, 10 upravnih, 31 crkvenih i 45 žkolskih općina.

Potpuna kompetencija ogrijeva i građevnog drva, te drva za paljenje opeke i vapna iznašala bi godišnje 86.516 m^3 , a jer izračunati etat prema zadnjoj reviziji gospodarstvene osnove iznaša samo 16.225 m^3 , to se pokazuje godišnji manjak od 70.191 m^3 ili 72 %.

Ta diferencija izjednačuje se time, da se za jedno cijelo selište doznačuje stegnuta kompetencija od 3:5 pr. mt. ogrijevnog drva i 0.40 m^3 građenog drva; za tri četvrtine

3. pr. mt. ogrijevnog i $0\cdot57$ m³ građevnog drva; za dvije četvrtine selišta $2\cdot50$ pr. mt. ogrijevnog i $0\cdot22$ m³ građevnog drva; za jednu četvrtinu selišta 2 prost. mt. ogrijevnog i $0\cdot17$ m³ građevnog drva.

Upravne i školske općine dobivaju potpunu ogrevnu i građevnu, a crkvene samo građevnu kompetenciju.

Da taj kvantum ne može ni izdaleka zadovoljiti i pokriti najnužniju potrebu, o tome nema nikakove sumnje.

Međutim moramo znati, da se broj kuća, koje danas dnevno podržavaju i potrebaju vatu, mjestimično više nego podeseterostručio.

Evidencija o tome žalivože nije vidljiva, niti je moguće, da se prikaže, jer su to skoro sve potajne diobe, kako je običaj kod kordunaša u mnogim stvarima, da sam sebi kroji pravdu, bez utjecaja vlasti.

Tako nastale nove zadruge (podjeljenike) nije ali moguće odbiti u podavanju pripadnosti, jer kad dođe zima, a nema doznačenog drveta, eto ga do najbližeg ruba šume, da sam gospodari.

Prema tome nije druge, nego treba i za takove u drvosjeku doznačiti pripadnost, a nakon što uplati odgovarajuću pristojbu, slijedi faktična doznaka.

Pitati će mnogi, a kako se ta stegnuta kompetencija od $3\cdot5$ odnosno 2 pr. metra ogrijevnog drva dijeli, a da se ne prekorači etat, odnosno poveća broj selišta? Na koji način može svaka kuća dobiti makar i stegnuto kompetenciju, kada prema osnovi o potrajanom gospodarenju nije to moguće. Dosljedno tome počinja se svake godine prehvata na drvnoj glavnici a na štetu budućih generacija.

I teoretski i praktički zaista bi došli do tog rezultata, te bi već mnoge male šume nestale, da nije velik dio potrebe pokrit u privatnim šumama, te rezovima zemljišnih zajednica, a donekle i u državnim šumama.

Navedene šume pokrivaju potrebu svih onih pravoužitnika, kojima je šuma imovne općine uslijed daljine nepristupačna. Na taj način ne doznačuje se zapravo za svaki kućebroj pripadnost, već samo za obližnje, koji su upućeni na šume imovne općine, a njihovoj stegnutoj kompetenciji može se donekle pridodati i kompetencija onih, koji de facto radi daljine ne uživaju.

Time dobivaju okolišne kuće mjestimično i potpunu pripadnost, samo s tom razlikom, što za istu ne plaćaju propisanu pravoužničku pristojbu za 1 pr. mt. sa 2 K, već se smatra kao užitak preko kompetencije uz tarifalnu cijenu od 9 K. pr. m. na panju.

Prema tome jedna zadruga, koja ima pravo na kompetenciju od 3 pr. m., ako dobije 1 bukvu od 12. pr. m., ima platiti za tri pr. mt. po 2 K = 6 K i za 9 metara po 7 K., što čini ukupno 69 kruna.

Taj način obračuna nemože da pojmi naš pravoužnici, jer on neće da čuje o nekakovoj stegnutoj kompetenciji, a oš manje, da bi zapravo 1 bukovo stablo morao dijeliti sa još trojicom, kada bi žitelji iz podaljih sela svoju pripadnost tražili.

Njemu je jedino krivo, da kao neki nazovi-pravoužnici mora platiti tako visoke pristojbe, koje su obzirom na povišeni tarif za vrijeme rata zaista prevelike.

Dabome da sva krivnja pada na „Verštera“, koji je po njihovom svačanju najveći krvopija naroda, koji hotice ide za tim, da što više oguli narod na račun, kako oni vele, „silno bogate imovinske kase“.

Nastaje pitanje, jeli moguće tako i nadalje raditi, odnosno imali izgleda, da bi se te pristojbe mogle sniziti i na koji način, te dali imovna općina zaista potrebuje tolike izdatke.

Na to pitanje, ako preispitamo najnužnije potrebe imovne općine, koje se godišnjim proračunom preliminiraju, dobijemo vrlo nepovoljan odgovor.

Današnja potreba iznosi godišnje oko 290.000 K naprava potrebi od 60.000 K pred jedno 20 godina.

Razlog povišenju, koji tereti proračun, nalazimo najviše u statkama lugarskog osoblja sa ratnim i obiteljskim doplacima, općinskog nameta, državnog poreza, skupocjenih, a bezuvjetno nužnih kulturnih radnja, dok razmjerno najmanje za trošak stručnog osoblja, jer isto nije niti u najnužnijem broju namješteno.

Raštrkanost šumskih predjela sa nepovoljnim terainskim prilikama zahtjeva kod ove im. općine, da se i na male površine mora postaviti sigurno šumsko osoblje sa odgovarajućom plaćom prema stavljenim dužnostima, jer zahtjevati strogo izvršenje neke službe, a ne plaćati na-

mještenika, da može s tom plaćom živiti, to je svakako nemoguće.

Cuvaо jedan lugar jedan kompleks od 1000—2000 rali ili po 6 razdijeljenih predjela sa ukupno 300 - 400 rali, mora imati jednaku plaću, a baš ta okolnost, da se radi rascijepkanosti šumskih parcela mora namjestiti više lugara, uzrokom je, da ima kod ove imovne općine što stalnih i privremenih pomoćnih lugara oko 55, a godišnja potreba iznaša sa ratnim i obiteljskim doplacima blizu 100.000 K.

Ta stavka neće se moći ni onda, kada nastanu normalne prilike, sniziti, jer, kao što je rečeno, službeniku, kojemu se za istenalažu dužnosti, mora se bar donekle obezbjediti život.

Poznato nam je nadalje, da zakonom od 6. VIII. iz god. 1914. o prierezu, što se imade od državnih i opć. šuma u hrv. slav. Krajini plaćati za pučke škole i općine, imaju imove općine plaćati općinski i školski namet u potpunoj mjeri.

Taj izdatak iznašao je, prije nego što je stupio u krije post spomenuti zakon, godišnje oko 2000 K, dok danas prekoračuje 25.000 K, a da ne govorimo, koju će visinu dosegnuti za jedno 5 do 10 godina.

Porast općinskog nameta sveopće je poznata stvar, koja žalivože za daleku budućnost nema izgleda, da će se sniziti. Ogromni troškovi, koji terete naše relativno siromašne općine po raznim invensticijama za nužne novogradnje škola, mostova, te popravak cesta i t. d., dokazuju neizbjegljivu potrebu izdataka, a na izravni teret imovne općine.

Tako isto i državni porez prekoračuje godišnju potrebu od 10.000 K, a crne vijesti preogromnih dugova i troškova, koje će naša mlada država morati preuzeti, daju nam sigurni znak, da će se državne financije morati još jače podupirati, ako želimo, da država napreduje.

O skupoći radnih sila ne trebam ni govoriti. Provađanje kulturnih radnja nekada i danas prema cjenama od 1 K (i to često uz otpis dužne šumske štete) naprama 20 i 30 K današnje dnevne zasluzbe ne treba dalnjeg komentara.

Upravni troškovi stručnog osoblja razmijerno najmanje terete proračun, zapravo iskazuju prištednju od blizu 30.000 K godišnje, jer kako je spomenuto, nijesu sva mjesta ni popunjena. Uz upravitelja gospodarstvenog ureda te 2 upravitelja dviju šumarija, ne uračunavši manipulaciono činov-

ništo, nemamo niti jednoga drugoga činovnika, akoprem bi prema posjedu i faktičnoj potrebi trebalo najmanje još 4 sile.

Iz svega toga vidimo, da imamo posla sa neizbjježivim troškovima, kojima se mora naći pokrića. Do danas, prema rastućoj potrebi, pokrivali su se ti izdaci djelomično ubiranjem sniženih pristojba, kao i sa kompetencijom onih pravoužitnika, koji radi udaljenosti nisu uplatili svoju sniženu pristojbu, a doznačeno je drugima uz punu cjenu.

Neki dio pokriva se je utjerivanjem dužnih šumskih svota, dok se prigodice pristednjom na građevnom drvu moglo izlučiti za veleprodaju manje partije, sa kojima se konačno krpilo i pokrivali manjci u pojedinim prometnim godinama.

Na taj način, prema rastućoj potrebi, dosegle su pristojbe za ogrijevno drvo pravoužitnika od predratnih 20 do 24.000 K prošle godine blizu 100.000 K (dakle jedva za lugarsko osoblje), dok je šumska šteta utjerana sa 50.000 K. — Nuzužici, paša i žirovina, te pristojbe za građevno drvo i drugi nepredviđeni prihodi izbacivali su godišnje preko 15.000 K.

Na umanjenje izdataka imamo vrlo malo računati, dok sniženje pristojba mora uslijediti, jer čim se malo uredi valuta, nemoguće je računati, da će se za jedno srednje bukovo stablo dobiti prosječno 30 do 50 K. To mora dapače i prije uslijediti s razloga, što se narod obzirom na proklamaciju slobodne drvarije i paše nalazi u vrlo napetom odnosu prama upravi imovne općine. Njegovo je uvjerenje, da bi već danas morao dobiti drva bezplatno, te da samo iz objesti i samovolje upravnih činovnika ne može da dođe do svoga prava.

Sad konačno moramo staviti pitanje, a na koji način, da se te neprilike saniraju, odnosno, kako da se nađe izlaza?

Na to možemo odgovoriti samo jednom izrekom: pravednom revizijom segregacije, te ispravkom nedopustivog i protupravnog čina diobe, što izlazi iz toga, da se već u početku imovne općine pokazala njena pasivnost.

K tome kao usko vezano pitanje ima se ujedno urediti i pitanje zemljишnih zajednica, kao i mjestimično prisilno iseljivanje t. j. kolonizacija u plodnim krajevima Slavonije na djelomično ekspropriiranom zemljisu veleposjeda.

I bivša austro-magjarska uprava priznala je nepravednost segregacije, jer uzakonjenom c. kr. naredbom od 15./VII. 1881., kojom je utjelovljena bivša vojna krajina kraljevine Hrvatskoj i Slavoniji, u §. 21. obećaje doslovno „Moja ugarska vlada imati će se jošte pobrinuti, da se ličkoj, slunjskoj, I. i II. banskoj imovnoj općini pruži potpora, u koliko je doista potrebna njihovom opstanku.“

Od onda pa do danas prošlo je skoro 40 godina, pak sve molbe i predstavke, da se ta odredba realizira, ostale su glas vapijućeg. — Jedino što se isposlovalo jest, da je godine 1913. zakonskim člankom LXVI. §. 9. otpisan sav dužni porez, koji je do tada bio uknjižen na cijeli posjed imovne općine, a kojeg od svoga početka do te godine radi pasivnosti nije imovna općina plaćala.

Od tog dana pak do 1916. plaćala je porez krajiška investicionalna zaklada, dok i to nije iz nepoznatih razloga prestalo, tako da danas imovna općina mora sama i taj teret namirivati.

Ponavljam, samo revizija segregacije može odstraniti nepravdu, jer zapravo sve šume, koje se danas nalaze na području bivše slunjske regimete, nisu još dovoljne, da se pravoužitnicima u potpunom smislu riječi pruži njihova potreba, te olakša teška dužnost plaćanja tako visokih pristojba.

Dopitanjem svih državnih šuma i ujedno pripojenjem šuma zemljишnih zajednica moglo bi se ipak dotjerati, da se godišnjim etatom pokrije najnužnija ogrijevna i građevna kompetencija. Za pokriće godišnjih troškova imala bi se tekom jednog desetgodišta, a eventualno i kroz dulje razdoblje, sa vremenitim prodajama starijih sastojina, makar i uz prehvata na užitku, gdje gospodarstvene prilike dozvoljavaju, u današnjim državnim šumama, a djelomično i u nekojim predjelima imovne općine, stvoriti jedna nepotrošiva glavnica od bar 4 milijona kruna u novcu ili zalihi, s kojom bi se lih u tu svrhu gospodarilo. Sa prihodima iste i drugima nuzprihodima, kao i postepenim utjerivanjem zaostalih šumskih šteta našao bi se donekle izlaz.

Za nekoliko decenija kasnije, kada dozriju srednjodobne sastojine, mogla bi se nepotrošiva glavnica povećati.

Prijenjem zemljišnih zajednica imovnim općinama, otpao bi prinos, što ga ove moraju doprinašati za stručnu upravu, a sa druge strane nesumnjivo je, da bi se moglo bolje čuvati i gospodariti nego do sada.

Šumski tehničar političke oblasti, koji ima da vodi nadzor i stručnu upravu ovđašnjih z. z., nalazi se u preudaljenom Ogulinu, te ima preko sebe brigu za sve zem. zaj. Ogulinskog, Vojničkog i Slunjskog kotara uz potporu jednog nadlugara u Vojniču, te oko 90 nazovi-lugara. Da ovaj ni uz najbolju volju ne može provesti niti nadzor, a kamo li stručnu upravu na tako velikom kompleksu, to će mi svatko priznati.

Naprotiv šumar imovne općine, koji vrlo često prolazi kroz šume zem. zaj., koje dapače na mnogo mjesta međaše sa imovnom općinom, može za vrijeme poslovanja u jednom te istom danu, izvršiti stručne radnje u obim šumama (zapravo u jednoj šumi, kada sačinjavaju de facto jedan kompleks).

Tako bi otpao mnogi lugar z. z., koji i onako nosi samo naziv, a službu ne vrši, niti prema plaći od 10 do 20 K. vršiti može.

Time bi se eliminirao — a to je svakako najvažnije — pojam dvostrukog pravoužitništva, jer dok nekoji dobivaju ogrijev u z. z., a ako im je šuma imovne općine na zgodи, hoće i tamo da svoje pravo vrše, što je na štetu onog drugog, koji je upućen lih na imovnu općinu.

Jedna vlastnost i jedno pravoužitništvo, to bi imalo biti pravilo, jer nema sumnje, da se danas sa drvom ima postupati kao sa dobrom, bez kojeg naročito naš seljak ne može biti. Razpoložba sa istim mora biti provedena na temelju načela najstrožije pravednosti i potrajnog gospodarstva, ako hoćemo da za buduće generacije očuvamo šumu.

Tim više ima se što strože postupati, jer danas nemamo niti jednu trećinu od prijašnjih privatnih šuma. Neutaživa pohlepnost za dobiti za vrijeme rata uništila je bezbroj malih i većih šumskih parcela, koje su do sada koliko toliko namirivale kućne potrebe mnogih zadruga.

Kad se nebi provelo ujednostručenje uprave, a naprotiv ako dođe do revizije segregacije (tako da bi se imao dati

besplatni ogrijev), to bi nekoja sela dobila na dva kraja kompetenciju, dok bi druga sela uslijed još uvijek prema-lenog etata morala stradavati.

Istina je, da naš narod oštro luči pojam z. z. od imovne općine, jer dok prvu smatra neosporivim vlastništvom žiteljstva, to imovnu općinu, akoprem zna, da je neki pravoužitnik, drži nečim tuđim, a to sve s' razloga tako visokih pristojba za ogrijevno drvo, koje se svake godine povećavaju.

Radi toga, kada bi žiteljstvo za stalno znalo, da će dobivati besplatno ogrijev, bilo iz šuma. zem. zaj. ili od imovne općine (prema blizini šuma), a sa druge strane, da neće trebati više plaćati prinos sa nametom za stručnu upravu dosadašnjih z. z., te konačno kada bi se osigurala slobodna besplatna paša na pašnjacima zem. zaj. u onom opsegu, kako to danas vrše, to nema dvojbe, da bi svи пристали на уједностроје uprave.

Moramo naime znati, da i u šumama zem. zaj. plaćaju za ogrijev — gdje im se takav doznačuje — stanovite pristojbe, pak obzirom na garancije, da će biti užitak bezplatan,* možemo sa sigurnošću računati, da provedenje nebi naišlo na zapreke.

Šuma z. z. nalazimo još danas u upravnim općinama Vukmanić, Vojnić, Krnjak, Barilović i Slunj, te na području grada Karlovca nekoje oveće parcele, ukupno po prilici oko 5 do 6.000 rali, koje su do nedavno bile, bar na slabo pristupačnim mjestima, prilično očuvane. Porast cijene drvetu, te blizina grada Karlovca dala je povoda, da su te šume u zadnje vreme pretrpile znatne štete, koje se dapače i danas sve više opetuju, te vode do potpune propasti, ako ne bude bilo kakove pomoći.

Osim s tom nesrećom moramo računati sa još jednom pogibeljnom, t. j. s totalnim krčenjem uz rubove šuma, kao i krčenjem po sredini, stvarajući za racionalno šumsko gospodarstvo vrlo pogibeljne enklave.

Takovih slučajeva imamo vrlo mnogo na području općine Krnjak i Vukmanić, gdje su do danas oveće površine izrešetane tako malim parcelama.

* Mi u principu nismo za besplatno dijeljenje drva, jer to u seljačkom svijetu stvara mišljenje, da je drvo opće dobro kao zrak i voda, te ga prekomjerno troši, a sve na račun ostalih sugrađana, koji moraju drvo sve skuplje plaćati.
Ur.

Nesmijemo biti protivnici jedne opsežne komasacije i konačnog gruntovnog prepisa prema današnjemu uživanju, no to smije vrijediti samo za rubove pravih pašnjaka (a donекле i šuma) makar u većem opsegu, a nipošto za sredinu šuma, a niti pašnjaka, jer nema dvojbe, da će se u dogledno vrijeme takove enklave morati uz skupe parnice za priznanje vlasništva natrag dobiti odnosno odkupljivati, kao što je imovna općina od tuđih enklava preko 70% već otkupila.

Ako dođe do uređenja tog pitanja, to bi se imala u naravi smjesta provesti jedna temeljita reambulacija, prigodom koje bi se imao posjed obrašten šumom posebno omediti za razliku od pašnjaka i onih površina, koje su sa vrlo rijetkim drvećem obraštene.

No i te površine imale bi se za uvijek ograničiti na minimum pripadnosti prama pojedinim selima i faktičnoj potrebi za uzdržavanje blaga preko ljeta, a nipošto dalje dopustiti, da pojedinci i to bogatiji na svoju korist krče i izrabe pojedine djelove na štetu stotinu siromašnijih drugih.

Na ova razmatranja i predloge kazati će mnogi od gospode sudrugova, da bi bilo bolje, kada bi se šume imovne općine razdijelile na zemljische zajednice, jer bi time mnogo pojeftinila uprava, koja je po subjektivnom shvaćanju kod imovnih općina navodno preskupa.

Na taj vjerojatni odgovor mogu dati samo kratki protuodgovor. Neka izvole ta gospoda doći osobno u gornju Krajinu, pak neka vide svojim vlastitim očima, što znači šuma z. z., a što šuma imovinska.

Kada bi se to provelo, to bi bila najveća katastrofa za današnje šume. Šume imovne općine, ako i nè mogu pokriti pravoužitničku potrebu, to ipak mogu biti na diku i ponos današnje uprave, koja je u skoro 50 godišnjoj ljutoj borbi uzdržala, dok se postiglo najglavnije, a to je opstanak šuma.

Opisivati potanje nije moguće, treba očima viditi, pak onda prosuditi. Pa i u onom slučaju, kada bi se te šume recimo uzdržale, ne postoji predpostavka, da bi upravni troškovi pojeftinili.

Neka nitko ne misli, da govorim iz ambicije, jer služim kod imovne općine i jer mi je navodno tu „dobro“.

Biti šumar kod gornjokrajiških imovnih općina ili u Slavoniji, ogromna je razlika. Svaki onaj, kojem suđbina dosudi

u ovim krajevima služiti, prava je žrtva svog zvanja. To se ne da opisati bez vlastitog iskustva. Istom onda, kada se na pojedinoj komisiji mora pješačiti dnevno 20 do 40 klm., može se prosuditi „ugodnost“ službovanja.

Što se tiče troškova za slučaj diobe imovnih općina na zem. zajednice, to sam uvjeren, da se nebi ništa umanjili. Općinski namet, porez, plaće lugara, lugarska mirovinska zaklada, ogojni troškovi i t. d. ne snizuju se niti za jedan filir.

Stručno osoblje!? Zar se može računati sa umanjenjem istoga? Ta danas, kako sam napomenuo, ne može da uđovolji potrebi, a kamo li u buduće.

Recimo, da se imovna općina razdijeli na z. z., to u svakom slučaju treba kod kotarske oblasti u Slunju 2 stručnjaka, a tako isto kod kotarske oblasti u Vojniću. To osoblje ne bi moglo da vrši procjenbeni dio, kao ni ine tehničke radnje, nego bi se na svaki način morao u krugu glavne šumarske direkcije osnovati poseban odjel (za skup više zajednica napram položaju) za taksaciju i uređenje, kao što je danas uređeno kod državne uprave, samo s tom razlikom, što bi pravoužitnici sa općinskim nametom morali dopri našati visoke pripeze za troškove te uprave.

I tako dođemo do činjenice, da u tom slučaju o uštednji uopće ne može biti govora prema današnjim izdatcima, naprotiv pripojenjem z. z. imovnim oćinama prišedio bi se doprinos, kojeg danas plaćaju za stručnu upravu zemljишnih zajednica, a zaokruživanjem šumskih srezova našla bi se mjestimično prištednja na plaći lugara z. z.

Najglavnija je pak činjenica, da odvraćamo pogibelj, da šume budu devastirane i pretvorene u neplodne pašnjake i gričeve, kakovih imamo na hiljade rali diljem cijele mdrusko-riječke i ličko-krbavske županije.

Još jedno pitanje:

Predpostavimo međutim, da sve gore navedeno nije ispravno, te da zbilja mora doći do podjele.

Pitamo sada, na koji način i po kojem bi ključu mogle te šume biti razdijeljene.

Kao baza podjele imamo teoretski 4 alternative:

1. Dioba po vrijednosti. 2. Po površini. 3. Po drvnoj masi i 4. Kombinovano prema masi i površini.

Priznati mora svatko, da prva tri slučaja ne mogu uopće doći u kombinaciju obzirom na nepravednost, koja bi se time počinila prema cilju, koji se hoće postići.

Zadnja metoda t. j. metoda kombinovanog razšeštarenja, prama površini i drvnoj masi, također je neprovediva, jer su sastojinske i stojbinske prilike tako različne, da ni najbolji taksator ne bi mogao razdijeliti posjed na pravedne i potre-bama za ogrijev i građu odgovarajuće dijelove.

U ostalom ta metoda može doći u obzir samo za uređenje šumskog gospodarstva u pojedinim gospodarstvenim jedinicama, a nipoštvo za diobu takve naravi i uz takove okolnosti.

Kvalitativno, prema tehničkoj vrijednosti pojedinih šumskih predjela, pokazuju se još veće razlike. Nekoja bi sela dobila dosta površine, koje danas sačinjavaju dobro uščuvane mlađe branjevine, ali iz kojih ne bude užitaka niti za 15 godina, a građe ni za 50 godina, dok bi nekoja sela dobila obratno, većim dijelom drvo sposobno za tehničku porabu.

Od kuda bi prvonavedeni namirivali potrebu za građu, kada bi današnje šume, u kojima dobivaju taj materijal, bezuvjetno dobila druga sela?

A kako istom na branjevinama? Danas, kada moramo nastojati, da se što više reduciraju zabrane, a po mogućnosti drvosjeci što prije otvore za pašu, našli bi se najedan-put pred činjenicom, da bi mjesto 2 drvosjeka u jednom većem kompleksu imali bar 5 do 6 takovih.

Šumski predjeli, koji bi se prema položaju i veličini morali razdijeliti na više zemljишnih zajednica (jer u blizini nema druge šume), imali bi za svaki dio svoj poseban drvosjek i tako bi okolišne kuće, koje se nalaze u neposrednoj blizini šume, bile zaokružene sa bezbroj branjevina i drvosjeka.

Bi li to bilo pametno i pravedno? Može li se stotine žiteljstva staviti u položaj, da sa svojim blagom ne smije takorekuć prekoračiti praga od svoje štale.

Istina jest, i danas postoje branjevine, ali su te koncentrirane na jedno ili dva mjesta u većim površinama, te se žiteljstvo lakše čuva šumske štete, a lugarsko osoblje uspješnije provada obranu.

Nadalje moramo imati pred očima, da će nekoji šumski predjeli obzirom na uspješno provedene kulture sadnjom hrastovog žira u sadašnjim čistim bukovim sastojinama, reprezentirati u budućnosti visoku vrijednost, te obilnije moći namirivati građevnu potrebu i udaljenijih sela, gdje uopće nema dovoljno šume niti raspoloživog zemljišta, da se takove uzgoje. Naš seljak, kada treba građu, a nema u blizini, ide po takovu makar i 30 klm. daleko.

Kada bi ti predjeli pripali obližnjim selima, to bi se stvorio za будуće generacije vrlo loši i pogibeljni položaj. Onome, kome je poznata duša krajišnika i njegov strastveni egoizam, pa makar se radilo o rođenom bratu, taj će dobro razumjeti zloradost na jednoj, a ono nezadovoljstvo na drugoj strani, koje bi nastalo, kada bi nekoja sela dobila bolje šume, a udaljenija slabije, odnosno kada bi ova makar za jednu periodu od 50 godina ostala bez građevnog materijala.

Prvospomenuti mogli bi svoj općinski namet djelomičnim utrškom vrijednih sastojina sniziti, dok bi ga drugi na protiv morali povećati, jer bi doprinos za stručnu upravu i lugare bio svakako veći nego vrijednost godišnjeg dohodka od mlađih branjevinu.

Dogodilo bi se dapače; da bi pripadnici druge općine morali plaćati namet i za onu općinu, u kojoj leži njihova novo pripala šuma. — Na taj bi način imali podmirivati dvo-vrsni općinski namet, izim da se promijeni cijelo gruntovno stanje, te provede nova razdioba poreznih općina.

Je li to moguće? Ni tehnički ni praktički. Pogotovo ne posljednje, jer bi se potpunim ocijepljenjem ili djelomičnim cijepanjem jedne porezne općine naišlo na veliki otpor dotične upravne općine, koja uživa današnji namet od tih šuma, i tim dosljedne svojim općinarima umanjuje taj redovni izdatak.

Jasno je dakle, da o podjelbi ne može biti ni govora iz stotinu razloga, već naprotiv treba iz opće poznalih principa racionalog šumskog gospodarstva današnje zemljištne zajednice sjediniti sa imovnom općinom uz gore navedena načela, a napose revizijom segregacije mora se dobiti natrag državni šumski posjed i tako sve šume nalazeće se na teritoriju imovne općine koncentrirati pod jednu upravu,

makar to bilo pod direktnu državnu vlast, jer je samo na taj način moguće racionalno gospodariti, te potrebe naroda u prvom redu trajno namirivati.

Time bi se svakako povisila kompetencija prema današnjoj stegnutoj, otpalo bi dvovrsno pravoužitništvo, a k tome očuvale bi se od posvemašnje propasti mnoge mlade hrastove šume z. z. oko grada Karlovca, koje bi u budućnosti reprezentirale milijone vrijednosti, dok danas od dana u dan bivaju žrtvovane pohlepi pojedinaca za dobitkom.

Konačno da spomenem nešto i o trećem važnom pitanju t. j. o prisilnoj kolonizaciji.

Velim prisilnoj, jer poznavajući našeg kordunaša, koji vrlo teško seli iz svog doma, a u opće još teže prima svojstva naprednog gospodara, to nema drugog izlaza već da se pomnim ispitanjem posjedovnih odnošaja u pojedinim krajevima uvede obvezatna konolizacija za skup od 10 do 50 i više obitelji.

Diljem modruško riječke i ličko krbavske županije nalazimo na žalosna ljudska stanja, a još žalosnije gospodarstvene prilike.

U kamenu prostranog kraša opkoljen i isprepletan sa gustim i podivljanim pašnjacima, koji sačinjavaju mjestimično po više četvornih kilometara površine, nalazimo tu i тамо raštrkane zaselke, čije se kuće protežu na daljinama od nekoliko kilometara. Zemljište, što ga ta kuća obrađuje, redovno je rascjepano i za kulturu uslijed manjkave obradbe i još ređeg gnojenja vrlo nesposobno. Željezni plugovi, gospodarski strojevi, umjetna gnojiva, to su u 99% nepoznate stvari. Jedino, što ga uzdržava, jest sitna stoka i nešto odrasle rogate marve, koja na prostrane kilometričke „Gmajne“ nalazi mršavu pašu, jedva da se preko ljeta uzdrži, dok zimi uz neznatnu količinu od nekoliko centi sijena, ako nema brsta, formalno gladuje.

Tamo pak, gdje ima bolje poljodjelske zemlje, razdjeljena je veoma nejednolično na bezbroj zadruga. Veći je procenat zapravo sirotinja, koja za vrijeme najrodnijih godina rano u proljeće mora kupovati kruh za prehranu, dokim je vrlo mali broj takovih, koji mogu od svog priroda jedan dio prodati.

Razumljivo je dakle, da o djelomičnom pošumljenju tih kršovitih pašnjaka ili bilo koje vrsti kultiviranja ne može biti govora, dok vladaju takove prilike, jer ako graničar ne odhrani preko ljeta koju ovcu, to nema s drugog dohodka da podmiri porez i namet, te da svoju djecu kupovanjem kruha prehrani.

Pokušavalo se često puta u slunjskom kotaru pošumiti — ma i djelomično — te puste površine, ali je svaki trud i trošak ostao uzaludan, jer su posadene biljke za nekoliko dana izčupane ili najkasnije prvog proljeća vatrom uništene.

Ima slučajeva, gdje je imovna općina u nekojim šumskim predjelima do bosanske granice (slunjskog kotara) pošumila nekoje čistine po 10 i više puta, no svaki su put uništene usuprot silnih šumskih šteta, koje su pravomoćno presuđene ali redovno neutjerive.

Da se ti pašnjaci samo na deseti dio racionalnim gospodarenjem (a naročito tamo, gdje prilike odgovaraju kultiviranju plemenitih biljka) podignu, bilo bi skroz dovoljno za tri puta veći broj blaga, nego što se sada uzgaja.

Prema našim današnjim prilikama, pa makar uveli najstrožije zakone i odredbe, nebi se moglo to nikako postići, a još manje pošumiti. Time bi samo pomnožili broj šumskih prijava, kojih već danas nalazimo na hiljade i hiljade u stanju raztvorbe na tavanima kotarskih oblasti, a sa druge strane nagomilali sa milijonima propisnike neutjerenih šumskih šteta.

Toga radi, ako se žele one silne puste kraške površine privesti kulturi i hoće li se poboljšati sterinost tla, moraju se na svaki način ti pašnjaci djelomično pošumiti, a žiteljstvo, koje danas tamo kukavno životvari, prisilnim načinom kolonizirati na zemljištu expropriiranog veleposjeda u plodnoj slavonskoj ravnici, osiguravši pojedinoj zadruzi pristojnu egzistenciju, što se tiče stanbenih i nuzgrednih gospodarskih prostorija.

Reasumirajući sve skupa vidimo i stojimo pred činjenicom, da se današnjemu zlu na kordunu i u Lici, od kojeg trpi veliki dio naroda od nekoliko generacija unatrag, može stati na put samo pravednom revizijom segregacija, uređenjem zemlj. zajednica i prisilnom kolonizacijom.

Upozoravam ovime mjerodavne krugove, da prigodom konačnog provedenja agrarne reforme izvole za prilike gornje

Krajine osobiti obzir uzeti, jer počinjene pogreške i nepravda za vrijeme bivše austrougarske vlasti ne smiju se ponavljati, niti ostati glas vapijućeg u našoj mladoj državi.

Ako međutim tko od gospode kolega uade još bolji predlog i izlaz na korist naroda, to svakako tim bolje.

Ovime udovoljavam ujedno pozivu šumarskog društva prema zaključku odborske sjednice od 8. II. 1919. t. 5.

Miško Markić,

nadšumar šumske imovne općine.

Evolucija našeg šumarstva.

Piše M. Marinović, kr. šum. inženjer.

(Nastavak.)

4. Šum. obrt i industrija.

Statistika pokazuje, da se mnogi naši šumski proizvodi izvoze u inozemstvo kao surovine, da se prerađeni opet povrate. Uzrok je tome slabo razvijen šum obrt i industrija.

Da je tome tako, kriva je naša dosadašnja ovisnost, veliko-posjednička agrarna politika, ali i indiferentnost našeg kapitala prema ovakovim poduzećima. Silna vodena energija naših rijeka, potoka i vodopada nije se znala iskoristiti.

Uvjeren sam, da će sada, kada su glavne zapreke uklonjene, veliki kapital, koji je za vrijeme rata nagomilan u rukama privatnika, pokazati velik interes za ovu granu obrta i industrije. Treba samo da naši strukovnjaci pozornost tih kapitalista svraćaju na konkretnе slučajevе, gdje bi se u blizini naših šuma mogle podići pilane, tvornice pokućstva, parketa, štapova, okvira za slike, podvlaka, celuloze, kemičkih drvnih proizvoda i t. d. Nisam za to, da se šumarstvo samo upušta u takove pothvate. Kako se iz dosadanjih izvoda vidi, toga sam mnijenja, da šumarstvo prestaje na međi šume. Kada je drvo izveženo na skladište šumsko i ondje predano trgovcu, prestaje i njegov djelokrug, a počinje novi, koji je odijeljen od njegovog zvanja.

Time ne kažem, da šumarstvo ne osniva manje pothvate; dapače, bilo bi vrlo probitačno, kad bi šumarstvo proizvelo sâmo ono, što treba za pokriće vlastitih potreba. Tako

bi se mogle osnivati manje pile, radionice za šablonsko pokućvo ureda, putničkih soba, za vrata i prozore šum. zgrada, košnice za lugarsko osoblje i t. d. riječju za sve, što treba za vlastitu porabu. Čim takovi pothvati prekorače tu granicu, trebalo bi ih prepustiti onima, u čije zvanje spadaju. Intenzivno šum. gospodarenje, uzgoj i racionalno iskorišćivanje šuma i s tim skopčane radnje tako su mnogostrukе i mnogobrojne, da ih šumar može savjesno obavljati samo onda, ako ga se liši svih poslova, koji u njegovo zvanje strogo ne spadaju.

Prema tome imade se točno fiksirati granica njegovog djelokruga i uvesti prava podjelba posala, prema kojoj će svaki biti špecialista u svojoj struci. Tek onda, kada šumar ne bude gradio velike pilane i šumska poduzeća, a kupac šumska prometila i rušio šumu, nego svaki ostane u granicama svoje struke, moći će i jedan i drugi razviti onu snagu, koja može i mora donijeti koristi.

Samo se po sebi razumije, da na dodirnim točkama obju struka mora jedna drugu razumijevati i potpomagati, jer šumarstvo u svezi i zajedničkom sporazumnoj radu sa šumskom trgovinom, obrtom i industrijom može postići svoju pravu visinu i donijeti narodu onu korist, koja se od njega s pravom očekuje.

5. Šumarska politika.

U pogledu vlasništva, uprave i nadzora šuma valja razlikovati postupak sa šumama na apsolutnom i sa onima na relativnom šumskom zemljištu.

Za one prve, t. j. za šume, koje leže na apsolutnom šumskom tlu, treba izraditi osnovu, prema kojoj bi ove šume prešle u državno vlasništvo. Razne eksperimentacije u drugim državama pokazuju, da se takovo tlo može spasiti od propasti i računati šumarskoj kulturi samo na taj način, ako se rukovanje tih šuma i pošumljenje takovih sječa ne prepušta privatnoj inicijativi. Šume na apsolutnom šumskom tlu ostat će takovima, a golijeti će obrasti šumom samo onda, ako se uprava tim šumama, dotično pošumljenje bude provodilo po jedinstvenom programu, a izvedba toga programa bude stajala u jakoj ruci.

Za to je sposobna jedino državna vlast, kojoj se imaju na raspolaganje staviti šum. žandari. Samo državni autoritet, nadahnut skrajnom strogosti, bit će u stanju provesti i pošumljene kraša, vododerina, golijeti itd., pri kojem poslu mora probitak zajednice nadvladati zahtjeve pojedinaca. Samo državna vlast znat će i moći te pojedince za pretrpljenu štetu naknaditi (kolonizacijom u druge krajeve, odštetom sa državnim zemljištem, koje leži izvan šume itd.). Zato se uređenje toga pitanja i ne smije riješiti na prečac, pa bi dobro bilo, da se prije riješenja temeljito raspravi u stručnim glasilima, šum. društvu itd.

Apsolutnim šum. zemljištem valja smatrati ne samo šumom pokriveno i za drugu kulturu nesposobno zemljište, nego i ono, koje je momentano posvećeno drugoj kulturi, ali se samo pošumljenjem može spasiti od posvemašnje propasti. Želja za težatbenim tlom, koje je više koristi donosilo od šume i na kojem je maloposjednik mogao svoje sile korisnije u intenzivnije upotrijebiti, dovela je na mnogo mjesta do krčenja šuma. Extenzivan način obradbe zemljišta, koji je gnojenju slabu ili nikakovu pažnju posvećivao, imao je za posljedicu, da se je zemljište obradivalo samo dotle, dok je jako humozno šumsko tlo davalo dobar prirod. Kasnije je od oranice postao pašnjak, koji je prepušten sam sebi, ne poznavajući gnoja ni popravka.

Naravno, da su ispiranje, sunce i vjetar, potpomagani kopitim blaga u brzo pokazali svoj učinak. Sve manje i manje trave i preostalog grmlja, koje je nemilice sjekla sjekira pastireva sve je većma davalo prilike kiši, da spere i zadnje humozno tlo, a kroz izrovano tlo ubrzo su nastale rupe, brazde i vododerine, a često i mjestanac.

Mnogo gorskih pašnjaka prošlo je kroz ovu i sličnu proceduru. Sve onakove ogoljele „pašnjake“, zatim grmljem, korovom, bujadi itd. obraslo neplodno tlo treba što prije popisati, da se paša na njima zabrani, a pošumljenje što prije započme. U isto vrijeme trebalo bi zatražiti i predloge, kako će se na taj način izgubljena paša naknaditi, jer su okolnosti tako raznolične, da se za sve slučajevе ne može propisati općenita naknada.

Nema sumnje, da će se na mnogim mjestima morati prepustiti za pašu čestice šuma, koje bi uslijed kakvoće

svog tla i položaja bile prikladne, da se pretvore u livade i pašnjake. U prvom redu vrijedi to za gorske šume, naročito one u Gorskem kotaru, koji bi sa uzgojem blaga mogao postati naša Švicarska. Danas je već općenito poznata činjenica, da se rogato blago ne smije uzgajati samo u štalama, jer uslijed toga pada u velikoj mjeri žrtvom tuberkuloze. Da blago postane otpornije i snažnije, treba ga za mladosti uzgajati u visinama, gdje će imati prilike, da na vjetru, buri i nevremenu ojača otpornu snagu, a po brdinama očelići mišićje. Tek ovako uzgojeno blago, koje će se još po zakonima selekcije odabirati u pogledu dojnosti, dobre vrsti itd. bit će pozvano, da regenerira blago čitavog kraljevstva.

Pošto Gorski kotar nema pravih planinskih pašnjaka, a livade, koje leže na vrhovima visokih brijegeva ili su pre-malene ili u posjedu takovih pojedinaca, koji su na njih u tolikoj mjeri upućeni, da ih ne bi htjeli ostupiti, morat će se postojeće već državne livade i one drugih šumoposjednika proširiti na račun okolišnih šuma, kojih tlo i položaj bude za to prikladan.

Nema sumnje, da će se ovakovih odšteta na izgubljene pašnjake naći i drugdje, gdje bude nužno, da se stanoviti kompleksi šuma pretvore u livade, pašnjake i šumom obrasle pašnjake. Ova poslednja vrst je u pogledu sačuvanja tla najidealnija, a ona je i za blago najpovoljnija, jer pod krošnjama preostalih skupina drveća nalazi ono zaštitu od nevremena i sunčane žege.

Ove će žrtve doprinijeti šumarstvo rado, ako će na taj način moći paralizirati nastojanje naroda, da mu se dopusti šumska paša. Bez obzira na to, da su velike štete, koje se ondje čine po pastirima i po blagu (vatra i za nju upotrebljena drva, obijest mladeži pastirske, uništen, ogrižen i satrt pomladak i nevaljala mlada šuma, šteta na prirastu u staroj šumi uslijed uništenja humusa, tog prirodnog đubreta itd.) — šumska se paša mora svesti na minimum već iz principijelnih razloga. Mora nestati onih uzroka, radi kojih se blago tjera u šumu, a to je nestaćica paše. Amelioriranjem sadašnjih zapuštenih pašnjaka doskočit će se tome zlu na jedan način, a na drugi način već spomenutim proširenjem sadašnjih i otvaranjem novih pašnjaka. Kada se na taj

način bude doskočilo nestašici paše, ne će narod biti pri nužden, da tjera svoje blago u šumu i pravi neprilike šumaru, smetajući mu težak i mučan posao uzgoja šuma.

Pošto se poslovi popravka pašnjaka ne će moći provesti tako brzo, nastat će možda ovdje ondje potreba, da se za pašu privremeno prepuste i neki dijelovi šume. Kod toga će pitanja imati u prvom redu riječ šumari, koji će morati prosuditi, da li su u konkretnom slučaju veće štete, koje će šuma trpjeli uslijed paše (naročito radi gubitka prirosta) od one štete, koju imade stočarstvo uslijed nestasice paše.

Pa ako bude šumarstvo moralо doprinositi i te žrtve, doprinijet će ih rado, ako vidi, da si gospodarstvo nastoji i drugim načinom pomoći, naročito amelioracijom pašnjaka, a ne očekuje sav spas od šuma.

Od stočarstva nije manje važno žirenje u hrastovim i bukovim šumama, koje već nije tako opasno kao paša. U sastojinama, koje ne treba radi oplodnje tla još stavljati pod zabranu, moći će se žirenje dozvoljavati i u većoj mjeri, što je od osobite ekonomske važnosti u rodnim godinama. Ako je valjan nadzor i svinje ne prelaze u zahranе, može žirenje osim materijalnog prihoda donijeti korist i tlu time, što se tlo preruјe i učini prikladnijim za poznu oplodnju.

Od šuma na apsolutnom šumskom tlu treba odmah izlučiti zaštitne šume, koje zahtijevaju drukčiju upravu i gospodarenje, negoli ostale šume. Zaštitne šume treba i na kartama i u prirodi vidljivim znakovima obilježiti, te za njih stvoriti posebne gospodarstvene osnove.

One privatne šume, koje nisu na apsolutnom šumskom tlu, pa ne će doći u državno vlasništvo, treba staviti pod nadzor državnih organa. Dosadanji šumski zakoni poznaju utjecaj države jedino na apsolutna privatna šumska zemljišta, na kojima se obično branilo krčenje i devastiranje šume i određivalo pošumljenje sasječenih površina. Šumska politika išla je u glavnom za tim, da što manje dira u privatno vlasništvo. Dr. Endres preporučuje, (vidi Dr. Endres : Handbuch der Forstpolitik), da se državni utjecaj na privatne šume očituje više u potpomaganju sa savjetom i djelom, nego li u propisima. Garanciju, da će veliki kompleksi šuma u posjedu privatnom ostati i nadalje u šum. kulturi,

vidi on u tome, što šume dižu sigurnost imućvenog stanja dotične porodice i ne zahtijevaju onaj veliki upravni aparat, koji treba gospodarsko zemljište. Što se pak malih šumskih posjeda tiče, njih ne može nitko spasiti od toga, da se pretvore u težatbeno tlo, ako se to bolje isplaćuje.

Današnja je situacija međutim drukčija, nego li je bila prije rata. Agrarne reforme nastoje osloboditi države od more, koja je pritiskala gospodarsku produkciju uslijed nerazmjerja velikog posjeda prema malom.

U koliko poslije rata ostane privatnih šuma na relativnom šumskom zemljištu, morat će se i na njih protegnuti sada već općenito priznato načelo, da se sveukupna zemlja jednog naroda smatra zajedničkim dobrom. Cijelom narodu, dakle državi ne može biti svejedno kako se tim dobrom gospodari.

Ako dakle s narodno-gospodarstvenog gledišta ne može imati velike važnosti, hoće li se par jutara šumom obraslog privatnog zemljišta pretvoriti u livade i oranice ili će i nadalje ostati ondje šuma, ne može s istog gledišta biti svejedno, kako se upravlja šumom od više desetaka hiljada jutara.

Kod većih privatnih relativnih šumskih zemljišta imade se državi osigurati ingerencija na upravu i uređenje šuma, na izbor strukovno naobraženog osoblja i na odluku, imadu li se šume ili makar jedan dio šuma pretvoriti u gospodarsko zemljište.

Kod ovog zadnjeg pitanja imalo bi se bezuvjetno prepustiti odluka strukovnim šumskim organima u pogledu ovih šuma, tako javnih kao i privatnih.

U zadnje vrijeme moglo se je često čitati o tome, da bi trebalo šume na relativnom šumskom tlu iskrčiti te ih predati gospodarskoj kulturi. Moguće je ovo pitanje bilo negdje temeljiti raspravljano, no do ruke su mi došle takovе rasprave, u kojima je o tom bilo tek nabačeno.

Držim, da ovaj velevažni predmet zahtijeva puno pažnje i studija, pa ga se ne smije tek onako naprečac rješavati tim više, što su prilike toga tla kod nas drukčije nego kod drugih naroda.

U Hrvatskoj i Slavoniji imade po novijoj statistici 1,057,182 j relativnog, prema 1,413.749 jutara apsolutnog

šumskog tla. Od ovog bi došlo u obzir u prvom redu oko 200,000 jutara šuma u županiji srijemskoj i još toliko hrastovih šuma u nizini Save i Drave po ostalim županijama.

Svaki dobar gospodar mora se držati principa, da na svom zemljištu uzgaja kulture, koje su najrentabilnije. No dok to načelo vrijedi kod privatnika u svakom slučaju, država, koja zastupa i u sklad dovodi često razročne interese dojedinih skupina, mora pred očima držati sve moguće okolnosti, radi kojih možda katkada i štetuje istaknuto načelo.

Šume ne smijemo gledati samo očima financiera. One imadu i drugih golemih kulturno socijalnih zadataka, kojih se veličina ne da izreći u novcu.

Razlozi, koji govore u prilog krčenja šuma mogu biti ekonomске i financijalne naravi.

Iz ekonomskih razloga trebalo bi šume krčiti u slučaju, da nemamo dosta težatbenog tla, pa prema tome ne proizvodimo onoliko žitarica, koliko trebamo za vlastitu prehranu.

Prema Dr. Kreseru (Gustoća žiteljstva kraljevine Hrvatske i Slavonije) nisu te zemlje u sklopu austro-ugarske monarhije producirale za pokriće vlastitih potreba nužnu količinu žitarica. Ali nova naša država, popunjena plodnim ravnicama Bačke, Banata i Mačve imade toliko žitarica, da ne će samo pokriti vlastite potrebe, nego će ih moći i izvoziti (vidi Lakatoševu brošuru: Jugoslavija u svjetlu statistike). Prema tome čisto ekonomski razlozi ne mogu ići za povećanjem težatbenog tla na štetu šuma (osim manjih kompleksa zemljišta, koje će trebati krčiti radi kolonizacije, zaokruženja zemljišta, uređenja uzornih gospodarstva itd.).

Da vidimo, kako stoji stvar s financijalnog gledišta.

Glavni razlog, koji govori protiv opstanka šuma na relativnom šumskom tlu jest pitanje zemlj šne rente, koja je na gospodarskom tlu veća nego na šumskom tlu. Pitanje je, da li bi se na tlu o kojem je govor, u našim prilikama postigao željeni rezultat? Naš seljak uslijed svoje tradicionalne konzervativnosti i zaostalosti vrlo extenzivno obrađuje zemlju i proći će još mnogo vremena, dok našim stručnim krugovima uspije prosvjetom, pobijanjem analfabetizma i gospodarskom poukom priučiti ga intenzivnijoj obradbi tla. Ako bi se kraj današnjeg stanja stvari

obradbeno zemljište još i povećalo, bilo bi to tek na uštrb intenzivnosti obradbe. Sasvim je naravno, da bi zemljodjelca većma privlačila plodna šumska zemlja, koja ne treba gnoja, a na račun toga bi bila zanemarena prijašnja, dosta iscrpljena, koja zahtijeva mnogo gnoja i bolju obradbu.

I tako bi se povećavanjem težatbenog tla vrlo malo povećao i kvantum plodina.

Mjesto toga bilo bi više nade u uspjeh, kada bi se uz nastojanje oko širenja prosvjete pregnulo dizati produktivnost sadanjeg težatbenog tla. Mnogo hiljada jutara najplodnijeg zemljišta propada radi toga, što rijeke, naročito Sava, nisu regulirane. Kod nas se producira 11·89 q pšenice po hektaru, dok Češka daje na tlu s istim uvjetima 17·79, Njemačka 20·7, a Danska 30 q. Ogramni teritoriji naših pašnjaka većinom su zapuštene ledine, na kojima se pase bez reda i turnusa, bez razdiobe po vrstama blaga (često zajedno i blago i krmci i guske), a da se gnojenje i amelioriranje ni ne spominje. Na livadama se ni ne provode potrebite kanalizacije, umjetno gnojivo tek se ovdje ondje upotrebljuje, proizvod krmiva je minimalan itd., sve su to svakom našem gospodaru dobro poznate stvari, koje će oni htjeti i znati urediti. Kada se bude intezivnost obradbe težatbenog tla podigla i za izvoz sposobna množina žitarica pomnogostručila, moći će se tek konstatovati, da li su veliki kompleksi slavonskih šuma doista zapreka kulture i saobraćaja, kako to veli Dr. Endres za velike šume usred krajeva, koji su gusto napućeni žiteljstvom velike kulture. Dotle se to za te naše šume ne bi moglo reći, jer se visina kulture očituje baš u obradbi zemljišta, na koju obradbu nemaju šume baš nikakvog upliva.

No da vidimo, kako bi izgledao taj rodni kraj nakon iskrčenja šuma!

U današnje vrijeme mijenjaju se nazori o šumama, koje su s nekih gledišta bile precjenjivane. Tako se danas već ne pripisuje šumama ona važnost za klimu, koja se je prije pripisivala. Jedno međutim nije mogla znanost poreći šumi, a to je njezin učinak na podzemnu vodu te na stanje vrela i gorskih potoka.

Za nizinske šume, o kojima je govor, imat će važnost samo onaj prvi.

Znamo da je šuma velik konzument vode. Jedno veće stablo potroši oko 9000 litara vode kroz ljeto. Lako je predstaviti si onaj ogromni kvantum vode, koji isparuju silni kompleksi slavonskih šuma, sušeći podvodno tlo i pritiskujući razinu podzemne vode. Nema sumnje, da bi se nakon iskrčenja šuma, koje spadaju većinom u poplavno područje Save, razina podzemne vode podigla i izbila na površinu. Na mjestu sadanjih šuma nastale bi bare. Vlažan njihov zrak širio bi svakojake bolesti, a jamačno bi nestajanje većeg kompleksa tih šuma imalo štetan učinak i na klimu tog kraja. Žiteljstvo slavonsko, odraslo u šumi, spalo bi na stanje žitelja velikog ugarskog nizozemlja, gdje se suhim gnojem i tresetom loži i kuha, pa se na vrat na nos sadi šuma, ne samo da se povežu pjeskulje, nego i da se doskoči nestasici ogrijeva.

Krčeći velike šume na relativnom zemljишtu Slavonije, izgubili bi za volju problematičnog povećanja zemljишne rente šume, koje daju nešto manji novčani prihod, ali imadu odlike, koje taj manjak mnogostruko nadoknađuju. Osim spomenutog učinka, koji izvode šume na klimu i stanje vode, stoji u prvom redu važnost njihova s financijalnog gledišta.

Prema statistici mi smo na drvetu prvorazredna exportna država. U Hrvatskoj i Slavoniji zauzimaju šume 1,496.029 ha. Na jednog žitelja otpada 0·57 ha. Taj se postotak ne umanjuje za mnogo, ako se protegnu podaci na čitavu našu državu, Od 7,000.000 ha šume u Jugoslaviji otpada na jednog žitelja oko 0·50 ha.

Prema Dr. Endresu može se uzeti da je 0·34—0·37 ha granica, kod koje prestaje jedna država biti eksportnom, a one države su importne, koje imadu manje šume od 0·34 ha po žitelju.

Prema tome ima nade, da ćemo mi još dugo biti na drvetu eksportna država, jer je naš procenat daleko od navedene granice. Jedno međutim moramo i mi uzeti u obzir, a to je, da sve imade jednom svoj konac. Razvitkom obrta, industrije, gradnje, brodogradnje, rudnika itd. porast će i domaća potrošba drveta. Teritoriji za eksport sposobne šume sve će se većma umanjivati, jedno radi toga, što je u najnovije vrijeme sila šume nerazborito uništeno i sasjećeno,

drugo, što će najbliža budućnost iziskivati veće eksploatacije, što imamo malo srednjodobnih sastojina, koje bi iza starih došle na red, i napokon, jer zemljišta, koja će se radi sačuvanja tla kao kraš, vododerine, vrištine, zapušteni pašnjaci itd. pošumiti, ne će u dogledno vrijeme davati za eksport sposobnog drveta.

Tako bi moglo nadoći jednoć vrijeme, kada će se i šumom bogata naša domovina približiti spomenutom procentu, ako se budu šume samo uništavale i krčile.

A ipak se mora priznati, da one imadu danas za nas vrijednost, kao malo koji izvozni artikl.

Drvo možemo danas po volji i u većoj množini baciti na svjetsko tržište, da za njega uvezemo ono, što nam nedostaje. Kvaliteta našeg drveta je svjetskog glasa, položaj je prema tržištu povoljan, a dizanjem šumske industrije izvozit će se u većoj mjeri prerađen drvni materijal tako, da će se vrijednost izvoza povećati. Tako nas osim drugih i financijalni razlozi upućuju, da dobro promislimo prije, nego li počnemo naše šume sa relativnog tla u većoj mjeri krčiti.

Spomenuto je već, da je tu govor o većim kompleksima šuma. Manje čestice od par stotina jutara, koje će trebati krčiti u gospodarstvene svrhe, ne će moći imati spomenutog štetnog učinka. U te svrhe moglo bi se u prvom redu uzeti one šumske parcele, na kojima su uslijed medljike i gusjenica čiste hrastove sastojine osušene, u koliko takove leže blizu cesta, pa bi naročito za kolonizaciju bile prikladne.

Ti bi se gubici lahko naknadili, kada bi se nakon regulacije Save privele šumskoj kulturi velike bare, koje se pribrajaju šumama, a nisu drugo nego trstikom i šumom obrasle pustinje. Takovih bara imade samo u području vinčkovačkog nadšumarskog ureda i dviju dolnjih imovnih općina više hiljada jutara.

*

U zadnje vrijeme mnogo se piše o reorganizaciji imovnih općina i zemljišnih zajednica. Kolege odanle bit će pozvani, da o toj stvari meritorno raspravljaju. Nuzgredno bih tek htio spomenuti činjenicu, koja bi po mom mišljenju trebala popravka.

Na mnogo mjesta zasijecaju šume državne u imovne i zajedničke i obratno poput klina, koji je po koji kilometar dug, a jedva par stotina metara širok. Drugdje opet idu međe umjetne ovamo onamo, sa sijaset izbočina, udubina itd. Bez obzira na to, da ovakove međe i klinovi otešuju prijegled, štetne su one i sa šumsko uzgojnog, upravnog i redarstvenog gledišta. Često je na ovakovom klinu zabrana, dok je okolo slobodna paša, tako, da je uspjeh kultura na ovakovim mjestima nemoguć, pa bi često svaki ovakav klin trebao čuvara.

Ma kako se uredilo pitanje ovih šuma, međe njihove ne bi smjeli ovako ostati. Kada je princip, da se za među sjecina, čestica, okružja itd. uzimaju u glavnom naravne međe, tim više mora to vrijediti za međe posjeda. Prirodne međe (gorske oaze, hrptovi, potoci) nisu nikad tako nenaravne kao nekoje nenaravno odbodene prosjeke gorskih šuma. Zaokruženje tih posjeda olahkotilo bi upravu i provođanje svih radnja, koje su u svezu s urednim gospodarenjem.

*

Jedna od najvećih raskrana našeg šumarstva, jesu šumske krađe.

Zašto krađe narod? Iz neznanja obijesti i nužde.

Prvim dvim zlima pomoći će se dizanjem kulture naroda uopće, napose pak poučavanjem o vrijednosti i potrebi šume u školi, na pučkim predavanjima itd. Sve su to radnje, koje većinom stoje izvan dosega šumarstva.

Trećem zlu može pomoći samo šumarstvo i njegovo zakonodavstvo. Narod imade u obilju šume, a nema drva. Nema ih zato, jer mjestimice ne može do njih uopće, drugdje pak zato, jer ono, što dobije, nije mu dovoljno za kućnu porabu. Ovom je poslednjem glavni razlog taj, što se u mnogim krajevima upotrebljuju otvorena ognjišta, koja su najveći zatornik šume. Ogrijevno drvo, koje dobiju naši pravoužitnici u ime kompetencije n. pr. u Srijemu, dostatno je za nekoliko dana, u boljem slučaju nekoliko tjedana. Da je pak u kućama uveden štednjak, higijenske sobe sa manjim pećima itd., bila bi ta kompetencija dostatna za dobar dio godine.

Prosvjetom i kulturom popraviti će se vremenom i to zlo, ali mi moramo nastojati, da i dotle stanemo na put prekomjernim krađama.

To će se postići, ako se narodu dade prilika, da i bez krađe dođe do jeftinog drveta.

Novo šumsko gospodarenje imalo bi se bazirati na tome, da se u prvom redu podmire potrebe naroda na ogrijevu, a tek preostali dio da se prodaje u većim količinama različitim poduzećima i trgovcima.

U dolnjim šumarijama moći će se to postići izrađivanjem drveta, dobivenog proredom iz mladih sastojina. Ovo se drvo ne bi smjelo davati trgovcima na dražbi, nego u prvom redu narodu na doznačnice. U bukovim i mješovitim šumama može se taj ogrijev prodavati u obliku predužitaka, proredom, vađenjem suvišnih stabala iz mješovite sastojine, doznakom za tvorivo nesposobnog drveta u čistim bukovim sastojinama itd. Isto tako može se prodavati i crnogorično drvo, preostalo u sječinama kao neuporabivo za tvorivo, koje se drugdje skupo plaća kao ogrjevno drvo i drvo za celulosu, a kod nas još truhne po šumama. Da li će se pustiti, da narod to drvo sam izrađuje ili će mu se prodavati već izrađeno drvo na skladištima, ovisit će o mjesnim okolnostima.

Glavno je to, da se narodu na ovaj način pruži prilika, da dođe do drveta, pa ne mora ići u krađu. Na ovaj će se način povisiti poslovi doznake stabala, izdavanja doznačica itd., no smanjit će se pisarnički poslovi sa šumsko kvarnim prijavnicama.

U svezi s tim morat će se pojedini uredi potruditi, da za kompetenciju pravoužitničkog ogrijeva izdaju doista samo ogrjevno drvo, pa ako takovog nemaju, da ga u zamjenu za tamošnje tvorivo nabave drugdje. Velika je šteta, što se godimice silna količina za gradu, podvlake, telefonske stupove itd. sposobnog hrastovog drveta pogori u dolnjim krajevima naše domovine, dok bi to drvo dobro došlo za podmirenje potreba gornjeg kraja i za izvoz, a za ogrjev bi se moglo dovesti drveta iz krajeva, koji toga imadu u izobilju. Za ovakove bi prevoze trebalo ishoditi kod ministarstva jednom za uvijek povoljnu tarifu na željeznici, da se prevoz isplati.

(Svršit će se.)

Osobne vijesti.

Novi ministar za šume i rude. U novom kabinetu imenovan je gospodin Antun Kristan ministrom šumarstva i rударства.

Imenovanja. Ministar šuma i rudnika imenovao je kotarskog šumara II. b. im. općine Petra Vlatkovića nadšumarom u IX. čin. razredu, bivšeg bos.-herc. šumskog upravitelja Lazara Petrovića postavio je privremenim šumarskim inžinjerom u IX. č. r. kod uprave državnih šuma u Hrvatskoj i Slavoniji, povjerivši mu upravu državne šumarije u Krasnom, inženjerskog pristava Josipa Bale na u Krasnom za šumarskog inženjera u IX. čin. razredu i dodijelio ga na službovanje nadzorništvu za pošumljenje krasa u Senju.

Premještenja. Ministar šuma i rudnika premjestio je u interesu službe šumarskog nadzornika Alfonsa Kaudersa od kr. kotarske oblasti u Crikvenici županijskoj oblasti u Ogulinu.

Iz bos. herc. šumarske službe. Ukazom od 15. juna 1919. postavilo je Njegovo Visočanstvo: za šefa odjeljenja za šumarstvo i rудarstvo pri zemaljskoj vladi za Bosnu i Hercegovinu Petra Jankovića, erarnog fiskala; umirovio je na vlastitu molbu šumskog nadsavjetnika kod zem. vlade Rudolfa Maha; uvažio je ostavku na državnoj službi Janu Matejčeku vladinom tajniku pri šumarskom odsjeku zem. vlade; otpustio je iz državne službe Julija Pfajfera, dvorskog savjetnika i upravitelja šumsko-pri-vrednog odsjeka u Sarajevu i Krstu Petenja šumarskog nad-savjetnika kod šumarskog odsjeka zem. vlade u Sarajevu.

Umrli. Dne 8. srpnja o. g. umro je u Zagrebu nakon dulje bolesti Josip Jakopec kr. zemaljski šumarski nadzornik u 46. godini života. Pokojnik je bio cijelo vrijeme rata u vojništvu, što je bez dvojbe loše djelovalo na njegovo zdravlje. U pokojniku gubimo vrlo dobrog šumarskog činovnika, a i vrla druga, koga je hrv. šumarsko društvo god. 1911. počastilo izborom za svoga tajnika, koju je čast vršio do početka rata.

U Glini umro je dne 4. srpnja o. g. Radivoj Dmitrović nadšumar i privremeni upravitelj I. banske imovne općine u 38. godini života. Sa pokojnim Racom gubi I. b. i općina u kratko vrijeme iza smrti nadšumarnika Ogrizovića opet valjana činovnika i upravitelja, koji je i kod naroda i kod kolega bio jednako štojan.

U Zagrebu umro je dne 18. kolovoza o. g. kr. drž. šumarnik u miru Ivan Magarević u 88. godini. Bio je do smrti vjeran član našeg društva. Slava im!

Društvene vijesti.

Darovi Literarnoj zakladi do 31./VII. 1919.: Stjepan Prpić, nadšumar u Glini K 10, Albin Leustek gradski šumar u Zagrebu K 45, Mavro Drach drvotržac u Capragu K 150, Srećko Majer šumar, nadpovjerenik u Zagrebu K 50, činovnici šumarskog odsjeka u Zagrebu K 144·68, Vjekoslav Bauer nadšumar u. m. u Zagrebu K 25 (mjesto vijenca na odar pok. nadzorniku Kernu), obitelj pok. šum. nadz. A. Borošića K 50 (mjesto vijenca na odar pok. nadš. Kernu), Slavko Zastavniković šum. povjerenik Dělnice

K 10, prof. dr. Đuro Nenadić u Zagrebu K 40 (mjesto vijenca na odar pok. šum. nadz. Kernu), Dragutin Gürth šumarski nadzornik u Bjelovaru K 10, Grga Ratković drvotržac Senj K 100, tvrdka Srećko Neuberger i sin Rijeka K 250, Adolf Dumengjić šumarski nadzornik u Osijeku K 10 (u mjesto vijenca na odar pokoj. nadz. Cesarića), istim povodom sabrao je među drugovima Rudolf Kolibaš šum. nadzornik u Osijeku K 150, ukupno K 1034/68.

Prinosi i darovi unišli od 1./I. – 31./VII. 1919. Köröskeny-evoj pripomoćnoj zakladi. Stjepan Prpić nadšumar u Glini K 10 (dar), Vinko Peršun lugar z. z. Kraljevec-Cerje K 10 (pristupnina), Dušan Vilhar veletržac u Sušaku K 14 (dar), Josip Hefner vlastel. nadšumar u Djakovu K 10 (pristupnina), Mavro Drach drvotržac u Capragu K 150 (dar), Vjekoslav Bauer nadšumar u m. u Zagrebu K 25 (u mjesto vijenca na odar nadz. Kernu), Dragutin Gürth šum. nadzornik u Bjelovaru K 10 (pristupnina), Bogoslav Kosović kr. šum. nadsavjetnik u Sušaku K 100 (dar), tvrdka Srećko Neuberger i sin u Rijeci K 250 (dar), Adolf Dumengjić kr. šum. nadzornik u Osijeku K 10 (mjesto vijenca na odar pok. nadz. Cesariću), Rudolf Kolibaš kr. šum. nadzornik u Osijeku sakupio je među drugovima mjesto vijenca na odar pok. nadz. Cesariću K 150. Ukupno K 739.

Zapisnik odborske sjednice hrv. slav. šum. društva, koja je obdržavana dne 3. svibnja 1919. u 2 sata po podne u Šumarskom domu u Zagrebu.

Predsjedao je I. podpredsjednik Dragutin Trötzer u prisutnosti II. podpredsjednika Andrije Koprića, tajnika Srećka Majera, blagajnika Šandora pl. Lajera i odbornika Rudolfa Ernya, Andrije Perušića, Dr. Gjure Nenadića, Dr. Antuna Levakovića, Dr. Andrije Petračića, Stjepana Ferenčića, Vladimira Ciganovića i Mihovila Markića.

Pošto je za stvaranje zaključaka prisutan dovoljan broj odbornika, te predsjednik otvara sjednicu.

Prije prelaza na dnevni red saopštuje predsjednik, da je dne 10. prošl. mj. preminuo bivši tajnik društva, kr. zem. šum. nadzornik Ante Kern. Bio je revan drug, revan član društva i jedan od istaknutih strukovnjaka. Zadnju počast iskazalo mu je društvo položiv načod vjenjac i oprostiv se od njega poslednjim pozdravom, a među nama neka mu ostane trajna spomen. Slava Anti Kernu. Prisutni ustaju u znak počasti: „Slava mu“!

Točka 1.

Cita se i ovjeravljuje zapisnik sjednice od 8. veljače 1919.

Točka 2.

Stanovište šum. društva prema agrarnoj reformi.

Dr. Petračić čita predloge nadšumarnika Slapničara, šum. nadzornika Kaudersa, i šum. nadpovjerenika Abramovića.

O predmetu se razvila oduža debata, nakon koje odbor zaključuje, da se članovi i nadalje pozovu, da svoja mišljenja iznesu u „Šumarskom listu“, pošto se iz dosadanjih mnenja ne može stvoriti definitivan zaključak.

Točka 3.

Na želju nekojih odbornika uzeti su u raspravu na ovom mjestu eventualni predlozi:

a) Dr. Levaković saopćuje, da će uslijed proširenja šum. akademije, odnosno radi znatno većeg broja slušatelja biti od potrebe, da se i one prostorije, u kojima se danas nalazi muzej, upotrebe u svrhu akademije.

Odbor zaključuje, da će o tom predmetu stvoriti definitivan zaključak tek onda, kada predmet doista aktuelnim postane.

b) Urednik šum. lista Dr. Petračić izvješće, da su troškovi štampe ponovno povišeni za 100%.

Odbor zaključuje, da urednik i tajnik izvide stvar i stave predlog na idućoj sjednici.

c) Perušić predlaže, da se sadržaj dnevnoga reda sjednica opširno saopšti svim odbornicima posebnim dopisom.

Odbor radi velikih troškova ne može za sada ovaj predlog usvojiti.

d) Predsjednik pita, da li je tajnik kod nastupa preuzeo cijeli inventar u redu.

Tajnik izjavljuje, da je sve u redu preuzeo.

e) Predsjednik pita, da li je knjižnica u redu. Dr. Petračić kao knjižničar izjavljuje, da je knjižnica u redu.

f) Predsjednik pita, da li Dr. Nenadić želi i dalje upravu kuće voditi.

Dr. Nedadić moli, da ga se rješi ove dužnosti. Odbor povjerava nadzor nad kućom Dr. Petračiću.

g) Predsjednik predlaže, da se u smislu zaključka glavne skupštine izradi predstavka na vladu prema predlogu člana Vaca.

Odbor zaključuje, da član Erny izradi o tom predlog.

h) Predsjednik predlaže, da se u smislu zaključka glavne skupštine, glede preterivanja zem. šumara podnese vlasti predstavka. Odbor zaključuje kao pod g.)

i) Predsjednik predlaže, da se izradi predstavka u smislu zaključka glavne skupštine, a na predlog člana Vaca, glede revizije urbarskih parnica.

Odbor zaključuje, da se taj predmet rješi zajedno sa pitanjem agrarne reforme, pošto je tamo kao važan sastavni dio već uzet u obzir.

k) Predsjednik predlaže, da se glede predloga pod točkom 9. gl. skupštine člana Vaca, stvari zaključak.

Odbor zaključuje, da u tom pravcu ne može ništa poduzeti, jer prelazi djelokrug odbora.

l) Predsjednik izvješće, da je predsjedništvo bilo kod g. bana i predalo sve predstavke, kako je na zadnjoj sjednici usvojeno. G. ban je obećao, da će predstavke najtoplje zagovarati kod g. ministra za šume i rudnike, pošto šumarstvo ne spada pod njegovu kompetenciju. Dne 1./V. primio je g. ministar, koji se je toga dana u Zagrebu nalazio, izaslanstvo društvenoga odbora, koje sam imao

čast predvesti. Tamo smo iznijeli naše molbe i želje, koje je g. ministar potanko saslušao, te je pokazao osobiti interes za sve, što smo mu predočili. On je naročito obećao, da ako možda koji naš predlog i ne bi prihvatio, to će razloge potanko društvu saopćiti.

Društvo je bilo zastupano kod prenosa kostiju slavnih boraca za ujedinjenje naroda, Zrinskih i Frankopana. Žali, da mora izjaviti, da je u povorci šumarskoga društva bilo zastupano samo 9 članova.

Odbor uzima ovo izvješće sa odobravanjem na znanje.

Točka 4.

Promjena pravila sa osobitim obzirom na osnutak saveza sviju šumarskih društava u SHS. Tajnik čita dopis udruženja srpskih šumara u tom predmetu. Predsjednik ističe, da odbor nije vlastan bez glavne skupštine u ovom predmetu ništa odlučivati, te da može promjenu pravila provesti samo u smislu zaključaka zadnje glavne skupštine. Tajnik predlaže, da se prvo rješi prema zaključku glavne skupštine princip ujedinjenja društava, pak da se nakon usvojenog stanovišta — prema tom novom stanovištu — sačine nova pravila.

Predsjednik predlaže, da se bez obzira na uspjeh pregovora pristupi izradbi novih pravila u smislu zaključka zadnje glavne skupštine.

U tom predmetu razvila se odulja debata, ali uslijed poodmaklog vremena zaključuje odbor, da se sjednica u 8 s na veče zaključi i nastavi sutra u 8 sati rano.

Nastavak sjednice od 3. svibnja, dne 4. svibnja u 8 s. rano.

Sjednici predsjeda II. podpredsjednik Andrija Koprić.

Predsjednik stavlja na dnevni red nastavak rasprave o 4. točki dnevnoga reda.

a) Erny predlaže, da se složimo u tom, da se pravila promjene prema zaključku glavne skupštine, a nakon sporazuma sa ostalim društvima, da se ponovno izradi ispravak pravila.

Odbor zaključuje u smislu predloga odbornika Ernya, te izabiru Dr. Petračića, Dr. Nenadića i tajnika, da promjenu pravila izrade.

b) Predsjednik predlaže, da se odmah povedu pregovori sa bratskim slovenskim i srpskim društvima i to u smjeru ustrojstva saveza, odnosno jednoga društva. O uspjehu neka se izvjesti na budućoj odborskoj sjednici.

Odbor zaključuje, da prima predlog, te ovlaštuje predsjedništvo, da te pregovore vodi.

Točka 5.

Organizacija šumarske službe u državi SHS.

Dr. Petračić čita osnovu o organizaciji šum. direkcije u Zagrebu, kako je istu prihvatile anketa kod šum. odsjeka vlade. (Vidi 3 i 4. br. S. L.)

Odbor zaključuje, da usvaja potpuno ovu osnovu, te se izjavljuje sporazumnoim sa predloženim nacrtom.

Točka 6.

Izvješće blagajnika.

Blagajnik izvješćaje, da je prema zaključku blagajničkih knjiga današnjim danom ustanovljeno slijedeće stanje blagajne:

	U gotovom	U vr. papirima
A) Društvena imovina	K 713 f 02	K 38114 f —
B) Pripomoćne Köröskenyićeve zaklade	" 291 " —	" 14871 " 78
C) Borošićeve literarne zaklade	" 484 " 68	" 7131 " 86

Tjekom ove godine unišli darovi zakladama.

A) Köröskenyićevoj zakladi: Dušan Vilhar 14 K, Mavro Drach K 150, Vjekoslav Bauer K 25 u mjesto vijenca na odar Anti Kernu.
 B) Literarnoj Borošićevoj zakladi: Stjepan Prpić K 10, Leuštek Albin K 45, Mavro Drach K 150, Srećko Majer K 50, Činovnici šum. odsjeka K 144 f 68, kao višak, sabran za vijenac na odar A. Kernu, Vjekoslav Bauer K 25, mjesto vijenca na odar A. Kernu, Slavko Zastavniković K 10, Obitelj pokojnog Andrije Borošića K 50, mjesto vijenca na odar A. Kernu.

Izvješće blagajnika uzima se na znanje.

Točka 7.

Prijava novih članova.

Predsjednik saopćuje, da su se kao članovi utemeljitelji prijavili:

a) Mavro Drach, drvotržac, Caprag.

b) Ravnateljstvo šuma i dobara Pakrac „Slaveks“ d. d. za šumsku industriju u Pakracu.

Kao članovi I. razreda:

Emil Ferenzffy nadšumar, inžinir Božić, Milan Knez nadšumar, Stjepan Bevelaqua kr. š. inžinir, Antun Muhvić nadšumar križevačke i. o., Branko Manojlović kr. kot. šumar, Bela Jellmann kr. šum. inžinir, Mihajlo Finke kr. šum. inžinir, August Verbić gozdarski upravitelj, Stjepan Kušan, šum. upravitelj.

Kao članovi II. razreda:

Jovo Savić kr. lugar, od gjurđi. i. o. lugari Tomo Milivojević, Josip Markešić, Nikola Bosančić, Josip Kovač, Ivan Matekov, Gjuro Šarek, Tomo Milić, lugarski zamjenici: Valent Drk, Imbro Škrobot i Bogoljub Renac; Vinko Peršun lugar z. z. Kraljevac-Cerje, Josip Lužić lugar z. z. Slatinski Drenovac, lugari slunjske i. o.: Jandre Muić, Jandre Joha, Ivan Bonić i Mile Gačeša; državni lug. zamjenici: Vinko Pečarić, Dragutin Srast, Milan Vukelić, Mane Trbović, Ivan Mihelčić; kr. nadlugar Franjo Gradišer, kr. lugari: Joso Mažuran Milan Sajtović, Matija Delost, Lazo Kovjanović, Petar Radovanović, Gjuro Mirković, Rade Vuruna, Stevan Jandrić, državni lug. zamjenik Mile Pejnović, kr. nadlugar Milovan Štambolić, kr. lugari: Dmitar Vujanić, Petar Savić, Jovo Brnica, Stevo Kučeković, Nikola Mandić, Milan Kosačić, Vinko Babić, Petar Grba, Mojo Boroević, Stevo Bobić, Andrija Dubravac, Mitar Badalin, Dragutin Majcan,

Adam Dukić, Miloš Škiljo ; državni lugarski zamjenici: Rade Vujnović, Emil Tomić, Pavao Gjanković, Pavao Hodanović, Janko Staničić, Rade Mamula, Stjepan Svilić, Matija Kadiš, Milan Dotlić, Jovo Boroević, Simeon Stanić, Lazo Opačić, Mato Križan, Jovo Radović, Stevo Tepšić, Maro Eremić, Gjuragj Sučević i lugari križevačke i. o.: Josip Dončević, Jovo Petrović i Đuro Šiljak.

Svi predloženi primaju se jednoglasno kao člaonvi društva.

Pošto dalnjih predloga stavljeno nije, to predsjednik zaključuje sjednicu,

Predsjednik :

Dragutin Trötzer v. r.

Andrija Koprić v. r.

Tajnik :

* Srećko Majer v. r.

Mihovil Markić v. r.

Stjepan Ferenčić v. r.

Stališke vijesti.

Važniji članci o našem šumarstvu u drugim časopisima.*

Nova država i naše šume. Napisao V. Dojković kr. zem. šum. nadzornik u m. u Jugoslavenskom Lloydu br. 64—66.

Pisac članka iznaša svoje misli o najaktuelnijim pitanjima današnjeg šumarstva u državi SHS, koje u kraćem izvadku doñašamo.

a) Podržavljenju svih naših šuma u najširem smislu riječi, protivi se pisac s razloga, što se seljaku, ekonomskom maloposjedniku mora njegova šuma ostaviti na nesmetanu uporabu, jer mu ona služi kao nadopunjak njegovog gospodarstva. Državna vlast neka kod tih šuma dozvoli najveći gospodarstveni extenzitet, a pridrži si samo šumsko redarstveni nadzor.

b) Općinske, gradske i imovno općinske šume nije potrebno podržavati, jer već postoće posebni zakonski propisi o uređenju tih šuma, jer je na te objekte vezano vrlo mnogo zasebnih namjera, posebnih interesa i koristi. Tu je blagotvorniji utjecaj samouprave za kojom svi težimo, nego propisi i nazori fiska, koja može i nehotice povrijediti probitke cijele zajednice.

c) Veleposjedničke šume neka se podržave, jer je taj zahtjev naravna posljedica agrarne reforme. Kod toga podržavljenja treba urediti i pitanje otkupa, gdje je takovome mjesto. Taj bi otkup trebao puno novaca, pa bi se mogao provesti ili izdanjem ukamativih državnih zadužnica ili emisijom zasebnih unutarnjih državnih bonova, čije bi ukamačenje osjeguravalo državni proračun, ali uz takovo ograničenje, da bi se dosadanjem šumovlasniku isplaćivali potpuni kamati vrijednosne glavnice te eventualno amortizacioni

* Bilježit ćemo takove članke kao kroničari na zahtjev većine odbornika iz sjednice od 3. kolovoza o. g. bez obzira, dali se sa sadržajem slažemo ili neslažemo.

obroci samo u onom opsegu, u kojem bi državna šumska uprava, uz predpostavku racionalnog gospodarenja, iz redovitih etata tih šuma dotično ukamaćenja mogla i postići.

d) Zahtjevu za revizijom segregacija u svim vlastelinskim i državnim šumama protivi se pisac, jer je ekonomski skroz neumjetan, pravnički jedva provediv, a osim toga bi bio to skup podhvati. Segregacija je danas u vlastitoj državi i suvišna, ako si državno šumsko gospodarstvo postavi ispravni zadatak, a taj je, da se iz državnih šuma imade podmiriti sva faktično te inim možda načinom nepodmirena potreba ratarskog pučanstva na ogrijevnim i građevnim drvu, uz predpostavku potrebne štednje, naravno uz stanovite pristojbe. To znači, da se u našim državnim šumama neće zavesti nove služnosti, nego da će se samo promjeniti njihova gospodarstvena svrha i uporaba. Tim će se postići: prvo, da seljak ne bude u buduće primoran iz prijeke nužde praviti šumske štete, drugo, da ne bude primoran potrebno drvo skupo kupovati iz treće ruke i treće, da se onim stranim nazovi interesentima, koji s raznih naslova već svoje ruke podižu za našim „državnim“ šumama upre prstom u sasma zasebni zadatak, kojemu te šume imadu da u prvom redu služe.

Segregacija osim toga nebi se mogla provesti u svim onim vlastelinskim šumama, u kojima su bivši pravni odnosaši između vlastelina i kmetova već pravomoćno razriješeni, jer se i šuma vlastelinska i ona segregirana seljačka danas nalave u skroz inom gospodarstvenom stanju nego su bile onda, dok su još zajednički uživane. Nadalje je posve nemoguće tu reviziju provesti ondje, gdje su takova vlastelinstva prešla kupom u ruke trećih posjednika ili gdje su vlastelinske šume posjećene ili rasparcelirane.

e) Da podmirimo orijaške ratne troškove, morat će država nastojati, da naš izvoz što više uveća. Od svega imat ćemo najviše drva za izvažati. Činjenica je, da se kod nas godim'ce iz ovlašteničkih šuma na tisuće kubnih metara najvrednije hrastovine upotrebi bud za ogrijev, budi za manje vrijednu građu, a tim se umanjuju pozitivne i znatne vrijednote. Država će se morati pobrinuti, da se njoj u svim onim slučajevima osjegura pravo prekupa takovih drvnih gromada, gdje će ona moći tu hrastovinu zamjeniti sa inim u tehničke svrhe manje uporabivim materijalom iz svojih šuma (hrastove piljenice bukovima, hrastovu gornju građu inim vrstima drva i t. d.). Na taj način spasila bi se za izvoz i za industriju znatna količina naše vrijedne i sve to rijeđe hrastovine. Što je glavno, država bi na taj način dovoljno unovčila i svoje bukove, brijestove i jasenove i t. d. sastojine, te tako uvela ravnovesje u uporabu raznih svojih vrsti drveća.

f) Nadalje raspravlja pisac o šumskoj paši slično kao u njegovom članku „O postupku pri izradbi novog šumskog zakona“ (vidi šumarski list broj 1/2 1919).

g) Pisac se nikako ne slaže sa onima, koji predlažu, da se sve općinske i imovno općinske šume podijele na seljaka. (Mi ne znamo ma i za jedan predlog, koji bi išao za individualnom diobom

šuma, ali znamo za predloge, koji su išli za tim, da se šume imovnih općina podijele na pojedina sela ili upravne općine, a na te se predloge nije pisac ovog članka osvrnuo. Ur.)

h) U ovom odsjeku zagovara pisac podržavljenje uprave svih šuma, a to zato, da dosadanju rascjepkanu i skupu upravu naših šuma zaokružimo i tim pojeftinimo. Ako i jedan centralizam išto vri jedi, to je ovaj u šumarstvu vrijedniji od zlata, pa se pisac ne može načuditi, da sve to nije do danas već provedeno. Proti podržavljenju uprave ne može biti prigovora niti s financijalnih razloga, pošto se oni izdaci, što ih danas plaćaju za svoju stručnu upravu zem. zajednice, imovne općine, gradovi, vlastelinstva mogu vrlo lahko kao odštetna tangenta uplaćivati u državnu blagajnu.

i) Nema dvojbe, da će naša država sada — u svojim pelenicama — biti izvrgnuta kušnji, da si puno toga u svojem kućanstvu uredi i namakne pored redovitog šumskog gospodarenja i putem eksploatacije šuma u što većem opsegu. Takovo izvanredno uživanje šuma vrlo je dvobritak nož, jer se osim časovite novčane koristi njime mogu proizvesti trajne šumsko gospodarstvene smetnje i pasivni narodno-gospodarstveni posljeci, osobito sada, ako se pri tome sasma puste s vida obziri, koji se imadu u prvom redu posvetiti dotičnoj stojbini i vrsti drva. Mogu se pri tome počiniti i posvema nepopravljive pogreške (kraš!).

Spremni, da u svakom nastojanju državu podupremo prilježnjim publicističkim radom i čestitim savjetom, želimo, da se, budu li ma s kojeg razloga morali nastupiti takovi prolazni načini uporabe naših šuma, k tomē prije ikojeg tujdina na suradnju prizove u prvom redu i isključivo domaći naš kapital, te da se izvedba takovih poduzeća povjeri našim drvotržnim krugovima, kao i nadzoru te suradnji naših šumara. Potonje tim opravdanije, što se liječniku povjerava briga za bolnice i fizično zdravlje naroda, a inženjeru nastojanje oko građevina i sigurnosti prometa. Naročito imadu šumari odlučno sudjelovati pri propisima o načinima takovih sjeća i pomladnje, kao i kod onih ustanova ugovora, koji se odnose na unovčenje dugo-godišnjih etata.

Ako danas visoko stoji materijalni aktivum naše nove države, to se to redovito pripisuje vrlo povoljnom stanju naših šuma. Iz toga slijedi, da naši šumari tečajem posljednjih pedeset godina nijesu zabadava živjeli. Jer mi nikada čavala u ljes dobrobiti našeg naroda zabijali nijesmo, to ne ćemo mučke dozvoliti, da u buduće to itko drugi čini. Na to nas ovlaštuje naša poštena prošlost. I upravo zato neka nepozvani od naših šuma potegnu prste k sebi, a rad i odgovornost neka prepuste nama šumarima, koji smo zato na biljezi.

*

Gosp. pisac u uvodu članka apostrofira hrv. šumarsko društvo, da važna pitanja šumarstva iznese pred izvanrednu skupštinu ili da ih pretrese na članskim enketama i tako prema njima zauzme stanovište, za koje mora nastojati, da ga kod ministarstva usvoje. Gospodina pisca upućujemo na predloge i zaključke posljednje izvanredne

glavne skupštine od 21. prosinca 1918., te na zaključke odborskih sjednica od 8. II. 1908., i od 3. V. 1919. kao i na razne članke u Š. L. o agrarnoj reformi, upravi šuma, šumskoj paši, te o organizaciji cijelog šumarstva u SHS, a napose, u Hrvatskoj, o evoluciji našeg šumarstva i t. d. po čemu se vidi, da je društvo vodilo brigu o staleškim potrebama današnjeg vremena.

Valuta i šume.

(Hrvatski drvotražac br. 428.)

Svaka privredna grana javnoga i privatnoga života imade interesa kod rješavanja valutnoga pitanja. Kada radnik ulaže dio svoga života, svoj rad, u produkciju, on do iva kao protuvrijednost novac tj. valutu. Njemu ne može biti svejedno, što ta valuta vrijedi. Ako je onačno nakon duge sa žrtvama spojene borbe iznudio povišicu plaće, pa ako ta plaća tj. valuta svakim danom sve manje vrijedi, tada ne može doći u njegovom životu do mira, već se mora svakim danom spremati na novu borbu — jer to od njega zahtjeva osjećaj dužnosti borbe za opstanak — on se mora skrbiti za sebe, za ženu i djecu — mora svakim danom spremati se na nove žrtve — a u takovom životu ne može biti zadovoljstva. Što mu koristi štednja, što mu koristi otkidanje od ustiju, kada skoro stalno znade, da će ono, što je danas teškim pregaranjem na stranu stavio, već sutra možda vrijediti polovicu — e onda ne smije biti štednje — jer bi to bila najneracionalnija ekonomija, a u takovu se nitko upuštati ne može.

Država nije do sada ništa učinila, što bi ovaj kobni ekonomski položaj ublažilo. Država dakle jedina, a naročito ministar financija, nosi glavnu odgovornost za ovo naše upravo žalosno gospodarsko stanje.

Kako prolazi kraj ovoga stanja naše šumsko gospodarstvo — nije nužno niti razlagati: manjkaju pile, sikire, oružje svake vrsti, a i radnici, sposobni za bolji posao — jer tko će konačno i da radi za papir, kojemu nitko ne poznaće prave vrijednosti. Prometila su u derutnom stanju, kola nema, konja nema — a kada se konačno na sve moguće i nemoguće načine sve to nekako i nabavi, onda dolazi država sa svojim sipljivim odgovorom: vagona nemam, da ih stavim. Vagona ali ipak ima, jer tko govoriti znade sa zaviračem, magazinerom, strojarem, podčinovnikom, činovnikom i glavarom, taj konačno ipak dobiva vagone, ali teško onom jadniku, koji sa ovim drvima mora da zakuha juhu, jer kila je kruna, a treba barem deset vrlo laganih kila. Tko bi onda mogao biti zadovoljan — a imade ih ipak vrlo mnogo, koji mimo svega toga traže razloge nezadovoljstvu.

Prvo naše gospodarsko pitanje jeste i ostaje pitanje o uređenju valute. U ovom razmatranju želimo iznijeti jedan realan način, kako bi valutarno pitanje mogli rješiti na bazi našega bogatstva u šumama, o kojem se je bogatstvu doduše mnogo pisalo — ali praktično nije ni ovo naše bogatstvo do sada u nikojem pogledu izrabljeno.

U Hrvatskoj i Slavoniji imade zrelih i odmah sječivih šuma u vrijednosti od okruglo 1200 milijuna kruna, u Bosni i Hercegovini u vrijednosti od 700 milijuna kruna, u Sloveniji za 250 milijuna, a u ostalim dijelovima sa 100 milijuna kruna. To čini ukupno 2450 milijuna kruna.

Ovih 2450 milljuna kruna predstavljaju vrijednost od po prilici 500 milijuna dinara u zlatu.

Država ustraja u svrhu uredjenja valute kao i u svrhu trajnog rješenja novčaničku pitanja novčaničku banku na dionice pod imenom: Narodna Banka kraljevstva Srba Hrvata i Slovenaca, sa sjedištem u Beogradu i brojnim podružnicama po cijelome kraljevstvu. Temeljna glavnica ove banke iznosi 1000 (hiljadu) milijuna dinara u zlatu. Kao glavni dioničar stupa u banku država sa gore istaknutih 500 milijuna dinara u zlatu, te sa svim svojim potraživanjima od 350 milijuna dinara, koji se sastoje dijelom iz kovanoga zlata, a dijelom iz potraživanja u inostranstvu, kako je to ministar za trgovinu i industriju sa svojim aktom od 5. lipnja 1919. Narodnom Predstavništvu razložio.

Time dakako prestaje opstojati i Privilegovana Narodna Banka kraljevine Srbije, jer ulazi sa cijelim svojim kapitalom u Narodnu Banku Kraljevstva SHS, te dobiva u omjeru svoje imovine dionice nove banke. Još manjkajućih 150 milijuna dinara u zlatu imalo bi se prepustiti javnoj subskripciji, te time pružiti i ostalim interesantima mogućnost nabave dionica Narodne Banke kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca.

Narodna Banka SHS. izdat će nakon toga svoje novčanice u iznosu od 5000 milijuna dinara i zamjeniti sve propisno prebiljeđevane krune sa dinarima u jednakom iznosu, ali na taj način, da će za 50% gotovine uručiti vlasniku kruna dinare, a za 50% gotovine izdati će mu bonove na odgovarajući iznos u dinarima, koje će se obvezati u roku od 15 godina iskupiti. Sa iskupljivanjem započela bi banka nakon 5 godina, a tekom 10 godina iskupila bi sve bonove. Ovi bi bonovi u privatnom saobraćaju imali platežnu sposobnost, prema kurzu, kojega bi burze notirale. Da se bonovima osigura što bolji burzovni tečaj, imala bi država osigurati ovim bonovima ukašaće od 1%, i stanovitu nagradu kašnje izzrijebanim bonovima.

Svi dinari imali bi se izmijeniti sa novim dinarima i to u omjeru 1 : 3 tj. za svaki stari dinar dobio bi vlasnik tri nova dinara Narodne banke kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Od ukupne sume kolajućih kruna u iznosu od cca. 6000 milijuna kruna, ostalo bi u prometu samo 3000 milijuna dinara, a od kolajućih 500 milijuna starih dinara, došlo bi u promet 1500 milijuna novih dinara, tj. ukupno bi Narodna Banka za izmjenu trebala 4500 milijuna dinara.

Ovo rješenje valutarnoga pitanja može sve državljane SHS. zadovoljiti, jer novi dinar imao bi znatno veću vrijednost nego kruna i to dijelom iz razloga, što bi dinara znatno manje bilo nego kruna i što bi stajao na solidnoj bazi. Ali ako uzmemو i najgori slučaj,

da bi kurs novome dinaru bio računajuć sa 50% devalvacije i sa podlogom u zlatu od jedne milijarde na 5 milijardi, to bi mu računarski kurs u Švicarskoj bio minimalno 30 centima (što bi se ali u brzo popraviti moglo), tj. jedan švicarski franak stajao bi 3·30 novih dinara, a mi danas plaćamo već 7 kruna, a to znači, da smo ovom devalvacijom još uvijek na dobitku. Još bolje bi prošli vlasnici starih dinara, jer bi oni za stari dinar dobili tri nova, a to je isto kao i jedan švicarski franak (90%).

Dakako, da bi država morala u interesu ojačanja nove valute još i mnoge druge stvari urediti, ali to već ne spada u okvir ovoga pitanja.

Kod ovoga načina rješavanja valutarnoga pitanja stavljali bi najveće poteškoće vlasnici dionice stare Narodne Banke, prem skroz neopravdano, jer sa predloženom fuzijom ne bi ništa izgubili, gube ali onu vlast, koja je u bivšoj Srbiji veliku ulogu igrala. Gube za sebe i svoje potomke isključivo i privilegovano pravo, da upravljaju sa financijama države, a oni jako dobro znaju, da to mnogo nosi. Ovaj otpor slomiti najveća je poteškoća, što bi samo jakoj i od raznih okolnosti neovisnoj vlasti uspjeti moglo. Da li će Narodno Predstavništvo biti jače od vlade i siliti ju na relativno povoljno rješenje ovoga pitanja bez obzira na interes pojedinaca, ali za to u interesu cjelosti, to ćemo vidjeti već u kratkom vremenu.

Nas kao strukovnjake u ovom slučaju najviše zanima način, kojim ćemo najprije i bez velikih gubitaka iz naših šuma unovčiti onih 500 milijuna dinara u zlatu, što je svakako sa znatnim poteškoćama skopčano.

To je u prvom redu stvar ministra šuma i rudnika. Da li će on imati toliko vještine i spreme, da ovu stvar provede — u to ne sumnjamo — jer osoblje, koje mu стоји na raspolaganju svakako je od najbolje kvalitete. U ovom se slučaju radi i o tom, da li će ministar imati dovoljno trgovачke vještine, da iz ovog kapitala, koji leži diljem domovime, izbije što više novca u zlatu, jer ovoj cijeloj transakciji to je konična svrha.

Ni u ovom pogledu ne bi bilo većih poteškoća, jer naši trgovaci krugovi u vlastitom bi interesu ministra poduprli na najizdašniji način.

Pitanje vlasništva jedva da bi veće smetnje pravilo. Sve dozrele šume imale bi se u najkraćem vremenu procjeniti i od vlasnika prekupiti, u koliko nije vlasnik država sama.

Otplata bi uslijedila uz 2%-tno ukamaćenje (prosječni šumski kamatnjak) nakon ustrojenja Banke, jer bi država prodajom dionica unovčila znatno veći kapital, nego što uložena glavnica vrijedi. I država bi kod toga dobar posao učinila. Samu prodaju tih šuma za novac u zlatu obavila bi država, a do prodaje digla bi zajam u iznosu od 500 milijuna dinara u zlatu i uručila ga Banki, tako, da bi Banka odmah funkcionirati počela. Pokriće za ovaj zajam pružile bi šume kao zalog vjerovniku. Sama tehnička provedba procjene, prodaje i izradbe drva ne bi nailazila na veće poteškoće, jer Ministar

Šuma i Rudnika mogao bi u tu svrhu organizovati posebnu sekciju, koja bi se isključivo ovim poslom bavila. Ovako bi Ministar Šuma i Rudnika mogao najveći obol doprinijeti k sretnom rješenju valutarnog pitanja, a time doprinijeti svakako tomu, da se sve jače raštuće nezadovoljstvo u državi odstrani i udari temelj solidnom i produktivnom radu bez kojega država nikako opstojati ne može.

Vjerojatno je, da bi kraj iole sređenih prilika u upravi i saobraćaju vrijednost novoga dinara odmah skočila na 50 švicarskih centima, čemu bi i uprava države mnogo doprinijeti mogla, kada bi uvela kod sviju oblasti disciplinu i red i apsolutno uvjerenje, da ono, što se naredi, vrijedi za sve državljanе bez razlike, apsolutno jednako — bez protekciјe i bez iznimaka. Red i povjerenje u državnu upravu, kao i produkcija, koja tek onda radati može, kada to povjerenje postoji, dižu valutu daleko više nego i sama podloga u zlatu.

Na sveukupnom ministarstvu leži dakle rješenje valutarnoga pitanja, a ministri financija, trgovine i šuma neka samo osiguraju tehničku provedbu. Zadovoljstvo u državi uslijediti će nakon toga samo po sebi, jer svi će dobiti volju za rad, a gdje svi rade, tamo ne može biti zla!

M.

Organizacije šumarske službe u kraljevstvu SHS.

(Hrvatski drvotržac br. 428.)

Od kako je ustrojeno posebno ministarstvo za Šume i Rudnike, nismo u našem šumarstvu niti koraka pošli naprijed. Ali ne samo da nismo pošli napred, nego moramo na žalost istaknuti, da je gadna reakcija triumfirala, da smo pošli još niže dolje, i ako tako dalje ide, spuštati ćemo se sve niže i niže, dok ne dodjemo u stanje, u kom smo bili prije 40—50 godina. Devet mjeseci radja već ovo naše ministarstvo za šume i ne može niti koraka da podje dalje, nego se riva sve dublje prema dolje — i vodi nas u budućnost, koja ni malo ružičasta nije.

Ideal sviju šumara, da se stvori već jednom jedinstveno šumarstvo, ako već ne će ministarstvo da to učini za cijelu državu, a ono barem za Hrvatsku, ne samo da nije uspostavljeno, nego je dapače i ono malo sredjene uprave, što je Narodno Vijeće na brzu ruku složilo, razbijeno i stvoreno je stanje, iz kojega treba čim brže naći izlaza. Narodno je Vijeće barem upravu državnih šuma i političku stavilo pod jednu kapu, ali i to je bilo ministarstvu mrsko i ono je to razbilo i odjelilo upravu državnih šuma od šumarskog odsjeka u Zagrebu i podredilo upravu ovih šuma izravno pod ministarstvo. Šumarski odsjek neima danas sa državnim šumama nikakova posla — došli smo naime tamo, gdje smo bili pod pokojnom Madjarskom. I Madjari nijesu mogli trpiti, da bi se državne šume upravljale u Zagrebu ili preko Zagreba, a čini se, da toga niti naše narodno ministarstvo trpiti ne može. Sve borbe naših ljudi, da se to zapreči pale su u vodu, jer državne šume vrijede danas milijune — a sa milijunima nebi znali u Zagrebu upravljati — to mora podpadati

izravno ministarstvu. Niško ali kod ministarstva, gdjesu u ostalom sami šumari, nije s time računao, da se time stvara jedan nemogući odnošaj — jer u jednoj zemlji ne može biti dvije, tri, dapače i četiri vrsti šumara, a svi sa karakterom javnih činovnika. Ministarstvo je dakle stvorilo ono isto stanje, kakvo je bilo za blagopokojne mađarske tiranije, te danas opet dijelimo uprave šuma u Hrvatskoj na državne, zemaljske, imovinske i privatne.

Još je nešta napravljeno u Ministarstvu, naime ministarstvo je organizovalo sebe samo, ali tako, da su stvorili ministarstvo za ono nekoliko šumara, koji su se tamo slučajno desili, ali šumara iz Hrvatske nisu pozvali, da zauzmu stanovita bolja mjesta, ne, nego su mesta ostavili za sebe, a za Hrvate će dobro biti nekoje podredjenije službe, jer glavno je bilo, da svaki sebi što bolje mjesto osigura — jer komu Bog dade službu, tomu će dati i pamet. Šumarstvo je u Hrvatskoj na visini, kakove nije doseglo nigdje u bivšoj monarhiji, pak bi oportuno bilo, da u ministarstvo dodju nekoji šumari iz Hrvatske, koji su sudjelovali kod izgradnje ovog našeg uzornog Šumarstva, onda bi šumarstvo i u cijelom kraljevstvu napredovalo bilo — ali ovako ne može, ovako moramo nazadovati, jer neima tko da ga vodi.

Sa ovakovim balansiranjem mora se konačno prestati. Čekati se ne smije, dok sve propadne, jer onda će biti kasno. Organizacija šumarske službe mora se provesti, i to čim prije, ali na bazi, koja vodi do cilja, koja će šumarstvo dignuti, a ne upropastiti.

U ministarstvu Šuma i Rudnika moraju se dokinuti Glavne Direkcije Ministarstvo je ministarstvo, u krilu ministarstva ne može biti još i direkcija i poddirekcija. To su sve pojmovi, koji ne spadaju u ministarstvo. Direkcije moraju biti izvan ministarstva, jer već pojam direkcije kazuje, da to mora biti nešto, što nečim ravna ili upravlja, a valjda neće ministarstvo sa šumama upravljati. Ministarstvo imade da vrši vrhovni nadzor nad svim ostalim direkcijama, koje imadu biti razasute po zemlji, one će šumama upravljati, a ministarstvo će ih nadzirati.

Ministarstvo neka obzirom na svoju neprirodnu organizaciju dokine u svojoj sredini glavne direkcije i neka mjesto toga ustroji direkcije, odnosno ravnateljstva i to u Zagrebu, Ljubljani, Beogradu, Sarajevu, Spljetu i Novom Sadu. Ovim direkcijama imade se odrediti djelokrug, kako je to Šumarsko društvo predložilo za Hrvatsku.

Taj djelokrug imade se sastojati u tome, da uprava sviju šuma na teritoriju, koji potпадa odnosnomo ravnateljstvu, potпадa pod ono ravnateljstvo. Sve šume na teritoriju ravnateljstva dijele se na kotarske šumarije, kojima upravlja kotarski šumar, neovisno od viših oblasti. Kotarski šumar je u svome poslu neovisan i obavlja doznake i sadnje te uzgoj šuma samostalno. Rad kotarskih šumara nadziru šumarski nadzornici, koji nisu posebna oblast, nego su u pravom smislu riječi nadzornici, koji vrše strogu kontrolu nad radom kotarskih šumara. Vrhovnu upravu vodi Šumsko ravnateljstvo, koje će po svojim organima izvadnjati one poslove, koje kotarski šumar ne

može obzirom na svoju zaposlenost izvadjati. To su u glavnom gradnje šumskih željeznica, cesta i puteva, izgradnja bujica, sastavak šum. gospodarstvenih osnova, pošumljivanja kraša i goljeti, uređivanje bujica i tako dalje.“

Prema tomu moraju i šumarska ravnateljstva organizovana biti. Ono se mora dijeliti na više odsjeka, koji će odsjeci izrađivati sve poslove, koji zasjecaju u odnosu granu. Takovi bi odsjeci bili: administrativni odsjek, uredajni odsjek, odsjek za državne šume, odsjek za šume zemljišnih zajednica, odsjek za imovinske šume, odsjek za izgradnju bujica i pošumljenje kraša, odsjek za gradnju prometila (željeznica, cesta, vodenih puteva itd.) pravni odsjek i računarski odsjek. Kod svakoga ravnateljstva ustraja se i posebna blagajna sa blagajničkim osobljem. Na čelo ravnateljstva dolazi šumarski ravnatelj, kojemu se dodjeljuje njegov zamjenik, a na čelo svakoga odsjeka šumarski savjetnik, kojemu ravnatelj dodjeljuje određeni broj šum. vještaka ili prema potrebi više odnosno manje.

Glavnu upravu šuma vršilo bi dakle ravnateljstvo sa svojim opsežnim aparatom, te bi bilo ujedno u molbenom tečaju, druga inštancija. Prva je inštancija kotarski šumar, odnosno šumarski nadzornik, koji sporazumno radi sa istim, druga je instancija ravnateljstvo, koje vodi upravu sviju šuma svoga teritorija, a treća je instancija ministarstvo (a ne glavna šum. direkcija ministarstva), koje si pridržaje sasme malen djelokrug u najvažnijim stvarima, kao što su personalije, sastavljanje proračuna za šumarstvo cijele države, veleprodaje, sastavljanje zakona, tumačenje zakona, provođanje organizacije šumarstva, strukovno školstvo i još neke važnije stvari. Ne bi se nikako u jednoj ustanovoj državi smjelo dogoditi, da ministarstvo otvara branjevine izravno iz ministarstva. U ustanovoj državi izdaje o tom odluku oblast prve molbe, a tek u zadnjoj molbi može ministarstvo protivno odlučiti. (Držimo, da otvaranje branjevine ne može spadati u djelokrug ministarstva ni kao nadzorne oblasti. Ur.) To su temeljni pojmovi demokratske uprave, jer ako će se vladati bez organizovanog aparata, onda se širom otvaraju vrata korupciji a posljedice će biti strašne.

Da li će i novo ministarstvo biti u stanju provesti valjanu organizaciju uprave, to ne možemo znati, ali znademo to, da iovo novo ministarstvo ne će napraviti ništa, ako će primati savjete od osoba, koje misle na svoju ličnu korist, a ne će slušati savjete korporacija, koje rade za opće dobro, bez obzira, da li će to pojedincima biti pravo ili ne.

Danas naše šumarstvo stagnira, jedva teku najvažniji dnevni poslovi, o modernom savremenom poslu u šumarstvu danas nema niti traga. Samo dobra organizacija može naše šumarstvo spasiti iz ovoga mrtvila, pa ako je ministarstvu stalo do toga, da naše šumarstvo uredi, to neka u prvom redu provede čestitu organizaciju šumarske uprave, jer bez čestite organizacije ne može biti ni čestitog posla.

Proglas

**za ujedinjenje i rad šumara, šumovlasnika, šumskih
trgovaca i industrijalaca, kraljevstva Srba, Hrvata i
Slovenaca.**

Drugovi!

Doživili smo čas slobode. Sloboda nas približuje i ujedinjuje. Ali to ujedinjenje ne smije da bude samo političko, to mora da bude kulturno, privredno i socijalno. To nije više vizija naših davnih sanja, to je danas zbilja. Ovu zbilju pozdravila je sa velikim oduševljenjem i zadnja skupština hrv. slav. šumarskog društva u Zagrebu svojim zaključkom, koji je proklamirao potrebu ujedinjenja cijele naše šumarske struke u kraljevstvu. Samo složnim i ujedinjenim radom možemo povećati šumsku produkciju i pružiti narodu one blagodati, ono žudjeno zadovoljstvo koje je zapravo konačna svrha našega narodnog ujedinjenja.

Ovaj cilj, ovu svrhu želimo da privedemo u djelo na glavnoj skupštini hrv. slav. šumarskog društva, koja će se obdržavati dne 13. septembra o. g. Tu ćemo dokumentirati naš patriotski i nesobični osjećaj svoje stručne dužnosti, ne samo mi šumari po zanatu, nego i svi drugi interesi, koji su bilo kakovim osjećajem vezani za šumsku produkciju.

S veseljem konstatujemo, da su pregovori, koji su se vodili sa bratskim srpskim i slovenačkim društvom, učvrstili samo činjenicu, da je ustrojenje jedinstvenog društva bezuvjetni diktat sadašnjosti. Suvišno je nabrajati razloge. Tehnička pak provedba ovoga društvenog ujedinjenja uz dobru volju isto tako je posve jednostavna.

Računajući sa zbiljom i postojećim prilikama, istupamo iskrena srca i otvorenih grudi, te Vas bratski pozivamo, da se svi uhvatimo u jedno kolo i izgradimo čvrstu i snažnu jedinstvenu organizaciju, a kao matica neka nam bude naše hrv. slav. šumarsko društvo. A evo zašto. Naše društvo postoji već 50 godina, ono imade svoj veliki šumarski dom, svoju obilnu strukovnu biblioteku, svoj muzej, oko 500 članova i veliku šumarsko strukovnu literaturu, sabranu u društvenom glasilu, koje neprekidno izlazi 43. godinu. Ovdje je nadalje već 20 godina visoka šumarska škola, dakle centar svega onoga, što je po dalnji naš stručni i društveni napredak uvjetovano. Ne trebamo graditi iz temelja, zgrada je već potpuno izgrađena, samo zavisi od ukusa i od snage nas sviju, kakovom fasadom da je uresimo.

Stoga, da bude proces ujedinjenja naših svih šumarskih društava u kraljevstvu što jednostavniji, pozivamo glavnu skupštinu hrv. slav. šumarskog društva, da stvari ovaj zaključak:

„Glavna skupština zaključuje, da će se hrv. slav. šumarsko društvo od sida zvati: „Udruženje šumara, kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca“ sa sjedištem u Zagrebu, te poziva sva bratska šumarska društva, i to: srpsko šumarsko udruženje u Beogradu, slovensko društvo u Ljubljani, te bosansku organizaciju u Sarajevu,

kao i sve šumarske stručnjake, vlasnike šuma, šumske trgovce i industrijalce, koji nisu bili članovi do sada niti jednoga šumarskog udruženja, da se združe s ovim udruženjem, odnosno pristupe kao članovi ovoga udruženja, koje će u buduće postojati kao jedinstvena organizacija u cijelom kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

Skupština stoji ali na stanovištu, da se kao ekspozitura ovoga udruženja, ako to zaključi barem 12 članova mogu osnovati još pojedine lokalne stručne organizacije, koje će bilo same, bilo preko društvene uprave zaštićivati, odnosno promicati svoje posebne šumsko-gospodarstvene, stručne, stališke i socijalne interese.

U predpostavbi, da će glavna skupština prihvati predloženi zaključak, pozivamo sva tri bratska udruženja, da na skupštinu izjavljuju sa punomoćima dva svoja izaslanika, koji će odmah moći izjaviti svoj pristanak na stvoreni zaključak, te da istodobno svako udruženje designira dva svoja člana, koje želi, da budu u upravu općijom novoga odbora izabrani.

Ovaj novi upravni odbor izabrat će između sebe uži odbor, koji će prema savremenim potrebama Udruženja izraditi nova pravila i predložiti ih na pretres prvoj glavnoj skupštini. Dotle pak ostaju na snazi pravila bivšeg hrv. slav. šumarskog društva sa svim promjenama i nadopunama prihvaćenim po glavnoj skupštini.

A da naša stručna organizacija bude u skladu i sa današnjim duhom vremena, to želimo, da je i moderno demokratizujemo, pa stoga pozivamo glavnu skupštinu da stvari zaključak, da se ustanova članova II. razreda briše, a u koliko ovi nisu ili nemogu radi visoke članarine biti članovi udruženja, to neka budu preplatnici „Lugarskog Vjesnika“ koje će društvo i dalje izdavati uz godišnju preplatu od 16 K. Na taj će način naše udruženje moći podržavati vezu i sa dosadanjim svojim članovima II. razreda.

Podjedno predlažemo da se članarina radi većih troškova, koji su proračunom predviđeni, a u interesu unapređenja našega udruženja povisi na 60 K ili 20 Dinara godišnje. Isto tako da se povisi upisnina na 10 K za one članove, koji nisu dosada bili niti u jednoj društvenoj organizaciji, te da se za utemeljitelje digne jednokratna uplata od 200 K na 1.000 K, odnosno 300 Dinara.

Drugovi!

Time bi bila rješena glavna zadaća našeg društvenog ujedinjenja sa formalne strane, a držimo potrebnim, da u kratkim crtama iznesemo i naš pravac unutarnjeg društvenog poslovanja.

Društvena uprava izdavati će i nadalje svoj strukovni list pod naslovom „Šumarski list“ svakoga mjeseca najmanje po jednu svezku, koji će biti ogledalo naše duševne snage i naše kulturne visine. Prema potrebi pak izdavati će se i posebna izdaja. Nadalje će uprava izdavati za lugarsko osoblje „Lugarski vjesnik“. Time ali nije niti iz daleka podmirena naša duševna stručna potreba, niti kao društva, a niti pojedinca. Gdje nam je stručna literatura na našem srpskom, hrvatskom i slovenskom jeziku? Tu smo daleko zaostali iza drugih kulturnih naroda.

Širom našega prostranog kraljevstva naći će se sigurno ljudi, naći će se stručnih pregaoca, koji će svoje duševne sposobnosti i svoje iskustvo vrlo rado žrtvovati općem interesu. Mi im kao najpoznatiji forum moramo pružiti sredstva, da njihovim duševnim težnjama uđovoljimo, a sebe i struku u svijetu uzdignemo. Po tim mislimo izdavanje stručnih knjiga u prvom redu već onih, koje su za štampu gotove. Do izdavanja strukovnih knjiga tim je prema novim našim prilikama nužnije, jer hoćemo da se emancipiramo potpuno od strane literature na tudišnjim jezicima. Za sada su gotovi slijedeći rukopisi i to: Dr. Nenadić: „Računanje vrijednosti šuma, Dr. Levaković. „Dendometrija, Ing. Hlavinka: Geodezija, Oskar pl. Agić: Bilinstvo za šumarsko pomoćno osoblje, a u pripremi jesu: Dr. Petračić: „Sadnja i uzgoj šuma“, Dr. Nenadić: „Uredjenje šuma i Majer: „Enciklopedija šumarstva. Isto tako dužnost nam je, da sabiremo gradu za stručno šumarski rječnik, pri kojem poslu dužni su sudjelovati svi stručnjaci i interesenti bez iznimke. Preuzeće dosadanjeg šumarskog kalendara imademo takodjer na uru.

Osim ovih knjiga raspisalo bi društvo odmah natječaj i za druge šumarske discipline, koje ovdje navedene nisu. U tu svrhu stavljen je u izgled u proračunu osiguranje svote od 100.000 K.

Daljna naša nastojanja i naš program nalazi svoj izražaj u proračunu, kojega glavnoj skupštini predlažemo na prihvat. Ovaj bi proračun imao stupiti na snagu već 1. oktobra o. g. i to kao proračun predviđen već za ujedinjeno udruženje, dok bi staro društvo zaključilo svoje račune sa koncem mjeseca septembra.

Nacrt proračuna za društvenu imovinu imao bi za godinu 1919./20. sadržavati slijedeće stavke:

Prihod.

Predmet	Godine 1919 Pred- vidjeno	Godine 1919/20. Pred- laže se
	Kruna	Kruna
1. Stanarina Šum. Doma	17.036	17.036
2. Potpora države društvu	1.200	1.200
3. Potpora države za izdavanje Lug. vijesnika	400	400
4. Članarina za 400 čl. po 60 K	2.500	24.000
5. Prinosi podupir. članova	2.190	—
6. Prebroj. na Šum. List	400	2.000
7. Upisnine	50	100
8. Kamati društvene imovine	1.350	1.000
9. Uplate uteviljitelja	—.—	20.000
10. Oglas	300	5.000
11. Utržak od knjiga i njihova vrijednost	—.—	120.000
12. Potpora Ministar. i drugih za nakladu knjiga	—.—	12.000

Ukupno: 202.736

Prema tomu razhod 191.000

Pokazuje se prihod 11.736

koji se stavlja odboru u svrhu agitacije i promicanja staleških interesa na raspoložbu.

Rashod.

Predmet	Godine 1919. Pred- vidjeno	Godine 1919/20. Pred- laže se
	Kruna	Kruna
1 a) Otplata zajma brod. im. općini	3.392	3.392
b) Porez i namet	2.550	3.000
c) Plin	50	100
d) Vodovodna pristojba	25	50
e) Uzdržavanje društvene zgrade	3.500	3.500
f) Nagrada pazikući	240	480
g) Osiguranje zgrade	200	200
2. Nagrada tajniku	900	4.000
3. Nagrada blagajniku	900	3.000
4. Nagrada uredniku Šum. lista i Lugar. vijestnika	1.800	6.000
5. Nagrada suradnicima Š. L.	3.000	10.000
6. Nagrada suradnicima L. V.	—	2.000
7. Tisak, vez i otprema Š. L.	5.570	25.000
8. Tisak, vez i otprema L. V.	—	0.000
9. Nabava strukovnih časopisa	200	1.000
10 Pisaće potrebe uprave	350	1.000
11. Nagrada stalnom pisaru	—	3.600
12. Poštarina i biljegovina	400	1.000
13. Potpore	1.000	2.000
14. Trošak glavne skupštine	250	250
15. Jubilarni štipendij	800	2.400
16. Prinos literarnoj zakladi društva	2.000	2.000
17. (Potreba za nakladu strukov. knjiga) ima se namiriti prema potrebi putem kredita . . .	—	100.000
18. Troškovi reprezentacije i nepredviđljivi izdatci	—	8.328
Ukupno: . . .		191.000

Druga markantna tačka našega programa jest rad. A uspješan rad je moguć samo onda, ako se provede sistematska dioba rada i u našoj struci, kao i u svojoj drugoj organizaciji.

Konačni cilj naših težnja gledom na organizaciju šumarske službe ispoljava se u jednodušnom zahtjevu, da se provede u cijelom kraljevstvu jedinstvena organizacija javne šumarske službe, da se dokinu sve staleške razlike, da se stvori jedinstvena uprava sa jedinstvenim statusom svih šumarskih činovnika, državnih, imovinskih, te političke uprave. Svi sa jednakim pravima i jednakim dužnostima.

Sve šumarske oblasti posve emancipovane od svakog političkog utjecaja, kao i političkih oblasti imadu se usredotočiti izključivo u našem ministarstvu šuma i rudnika. Time ćemo očupiti oštricu stranačkih naših borbi ne samo u javnom životu, nego i u našim društvenim organizacijama. Svaki će moći bezbrižno posvetiti sve svoje sile jedino unapredjenju šumarske struke, jer će biti bezbjedjen

od političkih upliva. Imati će se nagradjivati samo stručni rad i stečene zasluge pojedinaca, a uložit ćemo odlučni protest da dodje do honoriranja političko strančarstvo pojedinca.

Drugovi!

Ne obammljujimo se, da je ovaj naš cilj blizu i da je provedbom naše organizacije ostvaren, on je još daleko od ovih naših idealnih težnja. Za to su uvjetovani još mnogi preparatorni čini, kako državno politički, tako i naši stručni. Naša je ali dužnost predhodno najpreća, da prema postojećim prilikama stvorimo naše službene odnose osnoljivima, da prikupljamo sav potreben materijal za ovo prelazno doba do konačnog uredjenja, da iskoristimo sve momente, koji će nam moći podati osnovu za uspješan rad, da nastojimo svojim djelovanjem preživjeti što brže sve faze, koje nas čekaju, a time ćeme skratiti vrijeme za postignuće našeg konačnog cilja.

Za sada ne tražimo drugo, nego da se na osnovu i po sistemu ministarske uredbe, kojom je provedena organizacija šumarske službe u ministarstvu samom, provede analogno i u postojećim pokrajinskim teritorijama i to po zakonima i propisima, koji su još danas do uvedenja jedinstvenog zakona na snazi. Ta je međutim želja našla izražaja već ranije od svih naših interesovanih službenih i neslužbenih šumarskih krugova, ta je želja izražena na skupštini svih bosanskih šumara, a koliko nam je poznato i slovenački šumari dijele isto mišljenje.

Ne ispitujemo razloge zašto to istodobno sa spomenutom uredbom učinjeno nije, ali izgleda čudno, da naši drugovi u ministarstvu, ne obzirući se na ove želje naše, izgradiše najprije krov za zgradu, a sa izgradnjom same zgrade još nisu ni počeli.

Na nama je drugovi, da predusretnemo iskorišćivanje općih interesa u svrhu ličnih ambicija, a to ćemo postići samo složnim i nesebičnim radom bez ikakvih ličnih obzira, putem naše jedinstvene i zdrave organizacije.

Konkretni pak izražaj naših momentanih želja sastoji se u tome da ponovno dademo izražaja svome stanovištu, koje je iznešeno u nacrtu pravilnika za privremenu organizaciju naše šumarske struke. Ovaj je pravilnik već predložio šumarski odsjek kr. zemaljske vlade, koji je pretresen i prihvaćen po anketi šumarskih stručnjaka kao i po odboru šumarskog društva iz odborske sjednice. Kao konačna nadopuna još tome pravilniku imala bi se uvrstiti ustanova: „Šumarska direkcija se poziva, da u najkraćem vremenu izradi statut za imovne općine, po kojemu bi svi činovnici i službenici imovnih općina postali javni državni organi. Isto tako imade se izraditi statut za upravu državnih šuma, te statut za uredjenje političko šumarske struke.“

U ovim crtama iznjeli smo naše najvažnije misli i želje kako da provedemo zamišlenu jedinstvenu šumarsku organizaciju. A da se nadjemo složni u radu i u zajedničkom kolu sa svim onima, koji imadu bilo kakvi osjećaj i interes na šumskoj produkciji, i koji su voljni založiti se za procvat i napredak naše šumarske struke, pozivamo i Vas sve vlasnike šuma, šumske trgovce,

i industrijalce, da snama složno poradite na konsolidovanju i unapređenju naših stručnih prilika, jer naš napredak usko je vezan i sa vašim.

Drugevi i prijatelji, koji želite podupirati novi odbor u gore ocrtanom radu, koji želite da se u Šumarsko udruženje naše unese života, i to života takovoga, koji će staviti naše društvo u redove najodličnijih naših društava, te koje će društvo pred svim forumima naše zelene struke poduprijeti moći i sa uspjehom ostvariti naše želje, nastojte na slijedećoj skupštini izabrati one muževe, koji će htjeti i znati zauzeti se za ovakav program.

Ostalo ispušteno. Prema konceptu za Hrvatski Drvotražac br. 429., koji će se neznatno promjeniti.

I z k a z

učenika koji su dobili potporu iz zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika u školskoj godini 1919./20.:

Marija Kestarčanek 300 K, Božidar pl. Gvozdanović 800 K, Vojislav Bujan 500 K, Olga Puches 200 K, Ella Puches 400 K, Rihard Georgijević 500 K, Georg Georgijević 300 K, Svetozar Georgijević 300 K, Zvonimir Perc 500 K, Svetozar Ljubinković 500 K, Ivan Adamek 400 K, Lada Adamek 200 K, Božena Brozig 500 K, Štefanić Aue 400 K, Franjo Kolibaš 800 K, Regina Koziak 500 K, Milivoj Vraničar 500 K, Dobroslav Cesarić 300 K, Vera Kern 300 K, Nada Mihaljević 500 K, Josipa Bellamarić 500 K, Sofija Puljević-Nikolić Anka Puljević-Nikolić 300 K, Milica Puljević Nikolić 300 K, Slava Fusić 200 K, Juraj Franješ 200 K, Milan Franješ 200 K, Ljubica Hajek 200 K, Zdenka Rukavina 200 K, Zora Rukavina 200 K, Danica Rukavina 200 K, Vladimir Fuksa 400 K, Božidar Fuksa 200 K, Darinka Fuksa 200 K, Mirko Majer 200 K, Ivan Majer 200 K, Vjekoslav Majer 200 K, Marija Stipčić 200 K, Zlatko Stipčić 300 K, Gjuro Prstec 300 K, Jelena Prstec 300 K, Olga Prstec 300 K, Jelka Majstorović 400 K, Franjo Seidel 200 K, Oskar Seidel 200 K, Milutin Seidel 200 K, Slava Dremil 300 K, Bojana Odžić 200 K, Nevenka Grozdanić 500 K, Antun Šimunović 200 K, Vera Popović 300 K, Gjurgjica Lajer 300 K, Jelena Weiner 200 K, Slaviša Weiner 200 K, Dragica Žibrat 300 K, Aleksander Sutlić 300 K, Vojmila Gulin 300 K, Vladimir Res-Koritić 200 K, Kazimir Res-Koritić 200 K, Milan pl. Koritić 400 K. Ukupno 19.200 K.

Iz drvne trgovine.

Cijena drvne robe. Danas je na drvnom trgu cijena hrastove rezane robe 900—1000 i više kruna po m³, hrastovih pilota K 500—600 m³, podvlaka K 500—600 m³, ekstra drva K 700, bukova građa dugačka K 350 m³, bukove podlake K 200—240 m³, bukova rezana roba K 600 m³, hvat bukovih drva u Zagrebu 380—400 K, hvat hrastovih drva K 300—320.

Uspjeh dražbe. Na dražbi obdržanoj dne 9. VIII. o g. kod kr. kot. oblasti u Cirkvenici za 7 jela, 3 javora i 310 bukovih stabala dostao je Iv. Bačić iz Fužina za K 10.200, dok je isklična cijena bila K 8433·44.

Uspjeh drvoprodaje na dražbi održanoj kod kr. šumarskog ravnateljstva u Zagrebu, dne 21. lipnja 1919.

Izradjeni šumski proizvodi.

a) Drvo za tvorivo i gradju.

Hrv. eskomptna banka 174 m³ jelove oblovine na željezničkom tovarištu u Gomirju 25300 K. (+ 34.70%), po m³ 146 K., cijena na panju 106. K. Fr. Olivieri Senj 322 m³, bukovih trupaca u šumi kod panja 23 km od Senja 10.626 K., po m³ 33 K. cijena na panju 25 K.; Antun Brelich Ravnagora 260 m³ jelove oblovine u šumi kod panja 21 km. od Skrada, 36.444 K. (+ 148.80%), po m³ 140 K., cijena na panju 130 K.;

b) Ogrijevno drvo.

Ivan Brabetz Fužine 981 prost. m. bukovih ogrijevnih drva u šumi kod panja 6 km. daleko od Vrata 16001 K. (+ 3.35%) po pr. m. 16 K., cijena na panju 8 K.; Franjo Götz Pitomača 169 pr. m. bukovih ogrijevnih drva u šumi kod panja 14 km. od Pitomače 2628 K., po pr. m. 15.60., cijena na panju 8 K., A. Berndorfer Zagreb 1573 pr. m. bukovih ogr. drva u šumi kod panja 6 km. od Kloštra 50.500 K. (+ 102.56%), po pr. m. 32 K., cijena na panju 24 K., Braća Kronfeld Zagreb 904 pr. m. bukovih ogr. drva u šumi kod panja 11 km. od Pitomače 20.000 K., (+ 46.25%), po pr. m. 22 K., cijena na panju 14 K.; Fr. Olivieri Senj 979 pr. m. bukovih ogr. drva u šumi kod panja 23 km. od Senja, 13474 K., po pr. m. 14 K., cijena na panju 7 K.

Neizradjena stabla.

Drvo za tvorivo i gradju.

Ogulin Lika društvo za industriju drva u Ogulinu 786 m³ jelovine u šumi 18 km. od Ogulina, 88564 K., (+ 175.37%), po m³. 112.67 K., cijena na panju 102 K., 162 m³. jelovine 18 km. od Ogulina 15527 K., (+ 149.99%), po m³ 96 K., cijena na panju 86 K.; 161 m³. jelovine, 17 km. od Ogulina, 17991 K. (+ 174.98%), po m³. 112 K., cijena na panju 1902 K.; 948 m³. jelovine 18 km. od Ogulina 106.074 K., (+ 174.97%), po m³. 112 K. cijena na panju 102 K.; 1391 m³. jelovine 18 km. od Ogulina 144288 K. (+ 159.10 %), po m³. 104 K., cijena na panju 94 K.; 304 m³. jelovine 18 km. od Ogulina 17231 K., (+ 50 %), po m³. 57 K., cijena na panju 47 K.

Broj 2735—1919.

Sušak, dne 2, kolovoza 1919.

**Ljekovitog bilja sabiranja davanje
u zakup.**

Dne 25. kolovoza 1919 dat će se kod kr. državnog šumskog ureda na Sušaku putem javne dražbe uz zatvorene pismene ponude

u 10 sati prije podne po uredskom dobniku u zakup sabiranje lista i ploda od velebilja (bunike, Atropa belladona) i lista, cvjeta i ploda ostalog ljekovitog bilja i to u skupinama:

I. skupina: područje kr. državnih šumarija u Ljeskovcu i Škarama na ukupnoj površini od 37873 kat. rala uz iskličnu zakupninu od 350 K (tri sto pedeset kruna) i položenu žaobinu od 200 K (dvijesto kruna).

II. skupina: područje kr. državnih šumarija u Otočcu, Krasnu i Kosinju na ukupnoj površini od 52.997 kat. rala uz iskličnu zakupninu od 500 K (petstotina kruna) i položenu žaobinu od 300 K (tristo kruna).

III. skupina: područje kr. državnih šumarija u Karlobagu, Gospicu i Sv. Roku na ukupnoj površini od 109.438 kat. rala uz iskličnu zakupninu od 700 K (sedamsto kruna) i položenu žaobinu od 400 K (četiristo kruna).

IV. skupina: područje kr. državne šumarije na Udbini na ukupnoj površini od 68.928 kat rala uz iskličnu zakupninu od 550 K (petstpedeset kruna) i položenu jamčevinu od 300 K (tristo kruna).

Dostalac će imati pravo pobirati spomenuto ljekovito bilje u razdoblju od dana odobrenja zakupnog ugovora po višoj oblasti do konca godine 1920.

Korijenje je toga bilja zabranjeno kopati i sabirati.

Propisno biljegovane pismene ponude imadu se predati za poied ne skupine ili za sve skupine zajedno najzad do 24. kolovoza 1919 do 12 sati o podne kod kr. šumarskog ureda na Sušaku.

Ponudi treba priložiti potvrdu, da je kod kućne blagajne kr. šumarskog uredn na Sušaku ili kod koje druge kr. državne blagajne položena žaobina ili predatnicu poštanskog ureda, da je žaobina u spomenuto blagajnu odpremljena. Uponudi mora izričito bti navedeno, da su nudioču dražbeni uvjeti dobro poznati, te da ih bezuvjetno prihvaca.

Pobliži dražbeni uvjeti, obrazac ponuda, te napis na omot ponude mogu se uviditi kod kr. šumarskog ureda na Sušaku, a i dobiti otisnuti uz odštetu 5 K kod istog ureda.

Kr. državni šumarski ured Sušak.

Mjesto šumara.

Do popunjena dolazi odmah mjesto šumara kod vlastelinstva grofa Daskovcha u Trakoščanu u Hrvatskoj

Plaća K. 5000, Stan, drva i Deputat

Natjecatelji, svršeni šumar. srednjoškolci sa državnim ispitom neka se obrate na Grofovski šumarski ured u Mikluš, Slavonija.

SADRŽAJ.

Strana

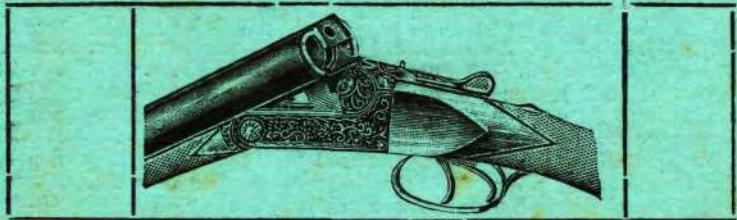
Opažanja o prirodnom izlučivanju stabala u debljinske i vrijednosne razrede u hrastovim, bukovim i borovim sastojinama. Napisao Dr. Andrija Petračić (Konac)	09—217
Agrarna reforma obzirom na prilike gornje krajine. Piše Miško Markić, nadšumar šumske imovne općine	217—238
Evolucija našeg šumarstva. Piše M. Marinović, kr. šum. inženjer	233—234
Osobne vijesti: Novi ministar za šume i rude. — Imenovanja. — Pre-mještenja. — Iz bos. herc. šumarske službe. — Umrli	245
Društvene vijesti: Darovi Literarnoj zakladi do 31./VII. 1919. — Prinosi i darovi unišli od 1./I.—31./VII. 1919. Köröskenyevoj pripomoćnoj zakladi. — Zapisnik odborske sjednice hrv.-slav. šum. društva, koja je održana dne 3. svibnja 1919.	245—250
Stališke vijesti: Važniji članci o našem šumarstvu u drugim časopisima: Nova država i naše šume. — Valuta i šume. — Organizacija šumarske službe u kraljevstvu SHS.	250—258
Proglaš za ujedinjenje i rad šumara, šumovlastnika, šumskih trgovaca i industrijalaca, kraljevstva Srbija, Hrvata i Slovenaca	259—264
Izkaz učenika, koji su dobili potporu iz zaklade za uzgoj djeca šumarskih činovnika u školskoj godini 1919./20.	264
Iz drvne trgovine: Cijena drvne robe. — Uspjeh dražbe. — Uspjeh drvoprodaje.	264—265
Oglaši	265—266

Sadržaj „Lug. Vjesnika“.

Poziv i program za XLI. redovitu glavnu skupštinu hrv. slav. šumar. društva, koja će se obdržavati dne 13. rujna 1919. u Zagrebu. — Imenovanje. — Koji su brojevi špriha najprkladniji?

NOVOSTI
POPRAVCI
STRELJIVO

I. B. TVORNIČKO DRUŠTVO ORUŽJA
„P. WERNIG“
BÓROVLJE (FERLACH) KORUŠKA.

Hrvatski cijenici dopisivanje.